

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

vigred

9

ŽENSKI LIST

1933

Poziv!

Vsem sotrudnikom in sotrudnicam, ki so v zadnjem času pričeli tako pridno zalagati uredniško mizo, v uvaževanje.

1. Preglej zadnje številke lista, ali tudi zadnje letnike, če ni list prav o tem, o čemer ti pišeš, že pisal. Ponavljanje v prekratkem razdobju je velikokrat vzrok, da tvoj spis ne zagleda belega dne.

2. Svoj spis, ki ga bo javnost, kateri je namenjen, kritično pregledala, izdeluj vsaj s toliko vnemo, vestnostjo in natančnostjo, ki jo posvečaš drugim važnim spisom. Sestavi ga najprej, t. j. napravi koncept, ga popravi, opili in predeluj toliko časa, da lahko rečeš, da si storil (a) vse, kolikor je bilo v tvoji moči.

3. Potem ga prepisi na lepo, t. j. napravi čistopis. To je že zato važno, da ti koncept ostane doma in se lahko prepričaš, kadar spis izide, koliko je uredništvo izpremenilo.

4. Piši vselej s črnolom, na bel papir, najmanj na četrtino pole, razločno in čitljivo, puščaj za tri prste robu ob levi ali desni strani ter piši samo na eno stran lista. Ne piši predrobno in pregosto! Ne črtaj in ne radiraj, sicer se dá le s težavo čitati.

5. Če obsega spis več listov, zaznamuj strani s tekočimi številkami, sicer pa liste lahko razrežeš in ni treba, da bi se držali skupaj, ker je to neprilичno za tiskarno.

6. Kar imaš uredništvu še posebej povedati, piši na poseben list, sicer gre pismo s spisom vred v tiskarno in ga čitajo tudi drugi ljudje, kar pa ni treba.

7. Ne zahtevaj od uredništva nemogočih stvari, da mora n. pr. priobčiti takoj ali gotov dan. Misliti moraš, da ima uredništvo že mesece v naprej pripravljeno gradivo za to ali ono številko lista in mora pri tem paziti na mnoge uredniške predpise in jih vpoštovati.

8. Ne zahtevaj od uredništva, da ti potrdi prejem tvojega spisa in ti ga oceni tajno. Kje naj dobi uredništvo znamke za taka pisma, kje naj ukrade čas, da vsem takim zahtevam, ki jih je včasih tudi deset na dan, ugoti? Je čisto nemogoče. Saj to uredništvo povečini v vsaki številki opravi v svoji rubriki, a mora to storiti na kratko in splošno, ker je težava s prostorom.

9. Ne ukazuj in ne grozi uredništvu v nobenem slučaju! Ne veš namreč, kakšne uradne in privatne predpise mora uredništvo upoštevati in storiti vse, da tem ugoti, od katerih je odvisno izhajanje lista. Bodi uverjen(a), da bo storilo uredništvo vse, kar bo moglo, da ti ustreže! Saj ti je hvaležno za tvojo dobro voljo in pomoč.

10. Imej vedno pred očmi, kakšen cilj zasleduje list in zato zbiraj le take prispevke, ki so s tem ciljem v skladu!

11. Preceni svoje zmožnosti, če si kos nalogi, ki si jo zastavljaš! To velja zlasti za vse pesniške oblike, ki jih vsakdo ne zmore. Marsikaj zahteva mnogo truda in študija, saj veš, da brez truda ne uspe nobena dobra stvar.

12. Varuj se literarne tatvine, to se pravi, ne izdajaj za svojo last tuj proizvod, ki ti je bil vsčč, pa si ga prepisal(a) in nekoliko izpremenil(a). Tako početje ni le samo nepošteno, ampak tudi kaznivo.

13. Zapomni si, da mora biti spis do 10. dne prejšnjega meseca v uredništvu, če mora iziti prihodnji mesec. V razlago: Vigred je 27. vsakega meseca v tiskarni gotova za prihodnji mesec; to se pravi: marčeva

Vigred

LETO XI.

//

V LJUBLJANI, 1. SEPTEMBRA 1933

//

ŠTEV. 9

Magajna Bogomir:

Klara Legiševa.

(Nadaljevanje.)

X.

Ko je Klara listala po neki knjigi, je padlo naenkrat izmed listov drobno, odprto pisemce na tla. Ko se je sklonila, da bi ga pobrala, je spoznala takoj na njem Julčino pisavo. Prečitala je:

Mariju.

»Čakala sem ga leto dni
in ni se vrnil čez široko morje.
Pa sem čakala komaj noč in dan
in si dospel ti po sinjem morju.
V tvojem čolnu kup zlata
in sto svilenih rdečih in sinjih oblek,
v očeh pa ti gorela je strast.
Dal si mi vse, kar si v čolnu imel.
Zato sem ti dala svoje telo.
Vzel si ga, a nisi našel v njem srca.

Žulieta

Klara se je spomnila na pesmico, ki jo je pela nekoč Julči ob pomolu. Šele sedaj ji je postalo vse jasno. Julči je ljubila Marija, pa je ljubezen skrivala pred njo, samo zato, da bi se Klara radi nje ne branila Marija. »Zato ne pride Julči zadnji čas nič več k meni in je ni bilo doma, kadar koli sem jo iskala. Revica tava sama okoli po mestu in se me boji. Morda me je pričela celo sovražiti,« je pomislila, zganila listek in si ga vtaknila za bluzo. Sklenila je, da pojde danes, ko je nedelja, k nji in jo bo čakala pred njeno sobo, dokler se ne povrne iz mesta.

Toda komaj je odšla iz knjižnice, jo je poklicala gospa po Marji k sebi. Gospa ji je z neprijaznim glasom ukazala, naj sede. Potem jo je nekaj časa motrila nepremično in planila končno v dolgotrajen smeh.

»Vi, gospodična, ste se zelo popravili pri nas. Bledica je izginila z vašega obraza in obleka vam silno dobro pristojata. Videti je, da se izborno počutite v svojem gnezdu. Seveda, plačo imate dovolj lepo in delati vam ni treba ničesar.« »Jaz bi rada delala. Dajte mi dela,« je vzkliknila Klara. »Šaj mi niste dali ničesar delati in le gospodično Berto sem prepro-

sila, da smem vesti in plesti mesto nje. Berta je bila zadovoljna z mojim delom.«

»Berto pustite vi pri miru,« je nadaljevala gospa temno. »Seveda, vi bi radi, da bi se Berta zaljubila v vas. Vi ste čudovita pustolovka. Nazadnje boste še od nje zahtevali kakih osem tisoč lir, potem, ko se boste poslovili od nas. Prosim vas, ne glejte me tako začudeno in nikar si ne iztiskajte solza iz oči. Take solze poznam jaz predobro. Morda mislite, da nimam pravice reči vam kaj. Povejte mi, ali vam ni poznano, zakaj ste prišli k nam?« Klara je pokimala in molčala. »Čemu se potem branite in ne nudite ničesar? Sicer ste lepi, toda za podobo vas ne bom obesila na steno, da bi nekdo hodil mimo in vas občudoval. Marij se je danes vrnil šele opolnoči domov in je bil pijan. Čakali sva ga z Berto in se je radi vas zelo sprl z njo. Tega jaz ne bom trpela. Ali mu boste še branili?«

»Rekla sem mu, naj vzame, kar je plačal, pa sam ni hotel priti k meni.«

»Vem,« je odgovorila gospa grenko. »Vi se morate narediti, kakor da ga ljubite. Saj moj sin ni tako grd, da bi tako dekle, kot ste vi, ne moglo imeti veselja z njim. Marsikatero drugo bi on lahko imel mesto vas. Ali se ne zavedate, da vas lahko odpustim, zlasti ker mi je pisal njegov papa, da se kmalu vrne in da bo treba kaj ukreniti radi Marijeve poroke z eno izmed najboljših in najpremožnejših deklic tega mesta. Nikar ne zavlačujte torej in ne bežite pred tem, kar vam on lahko nudi. Povem vam, da ne boste odšli brez bogate nagrade.«

»Jaz bom odšla še danes in vam odplačevala dolg nazaj.«

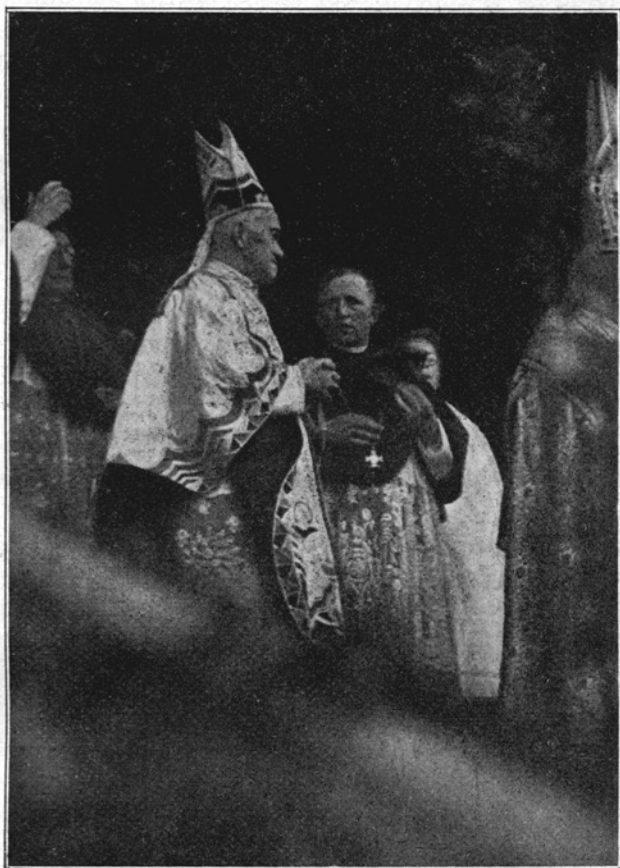
»Vi ne boste odšli in prosim vas, ne jokajte se tu pred menoj! Marij bi ne videl rad, da bi vi odšli in tudi jaz nočem tega. Če se on poroči, ostanete vi lahko še v službi pri nas.«

»Vzemite raje vi v tem slučaju Julči nazaj,« je zaprosila Klara.

Gospa se je začudila tej prošnji: »Kaj vam je znano? Torej vam je Julči povedala? Ona ne bo več prišla. Vi ste preprost otrok in ne poznate življenja. Julči ni taka kot ste vi. Ona bi le denar izsiljevala. Nikar ne odkimujte! Morda vam še res niso znane take stvari.« Gospej se je naenkrat raznežil glas, ujela je Klarino čelo med dlani in se široko zasmejala. »Kdo bi si mislil, da so še take kot ste vi, na svetu. Včasih so bile, toda danes jih ni več. O, tudi jaz sem morala nekoč jokati, mala moja — toda tak jok na tem svetu prav nič ne zaleže. Treba je gledati na stvari tako kot so. Obleci se sedaj v zimsko obleko in težki plašč. Odpeljala se boš z njim na izlet. Sicer sem mu branila, da bi dirkal v tem mrzlem vremenu — toda on hoče tako. Čuvaj mi ga, da se ne prehladi. Ukazala bom, naj zvečer zelo dobro zakurijo tvojo sobo. Zbogom, mala!«

Klara je tiho odšla v svojo sobo in se počasi preoblačila. Misel za mislijo se je vrstila skozi njeno dušo. Vedela je, da se mora sedaj v kratkem vse odločiti in je trepetala pred uro, v kateri naj bi bilo za vselej uničeno njeno življenje. Prejšnje dni se je popolnoma izpovedala Berti in Berta ni več dvomila vanjo. Bodrila jo je, naj vztraja še in se bo morda

vse dobro končalo. Besede njene matere pa so ji sedaj nanovo predočile vso bednost in brezupnost njenega položaja. Ali ima ona res pravico se še upirati? Toda saj vendar ni ustvaril Bog sveta zato, da bi imeli nekateri vse in drugi nič. Ali ni sam Jezus hotel, da bi se vsem ljudem godilo dobro?

Biseromašnik dr. A. B. Jeglič.

(Fotografirano nekaj minut po biserni sv. maši na Stadionu v Ljubljani 30. julija 1933.)

Prejšnji dan je bila z Marijem na morju. Niti na cesti, niti na morju ni skoraj nič govoril z njo in je strmel vanjo, kot da bi bil blazen. Morje je bilo zelo viharno in so mu mornarji odsvetovali, naj ne bo norec in naj ne izziva smrti.

On pa se jim je glasno rogal in vprašal Klaro, če se boji. Odkimala je in skoraj se je polastila misel, da bi bilo lepo umreti nekje sredi vrvenja valov in zaplavati navzdol na zeleni morski mah med morske rože, kjer je vse tako tiho, kjer ni nobenih strasti in ne bolečin. Tam bi

spala lepo, sanjala vso večnost in Milan bi ne mogel pomisliti s srdom in z nelepim spominom nanjo. V mirnih nočeh bi gledala navzgor skozi morje na nočno nebo, na katerem bi se lesketale srebrne zvezde. Umrla bi lepa, čista in nedotaknjena.

Marij je noro drvel mimo valolomov, onkraj katerih so bili valovi še hujši, na široko razdivjano planoto. Ponekod sta planila naravnost skozi visoki val, drugod se je zopet motor besno boril z masami vode, ki so se zagnale nasproti. Zakričal ji je, naj se drži, ko je hotela razprostrti roke in se smehljala čudno, kot da drvi skozi nenavadne sanje. Sedel je sklonjen pred njo. Z mokrih las je curljala voda po bledem čelu in licih. Zasmilil se ji je radi te svoje drznosti, ki je bila porojena iz ljubezni na tihem ga je občudovala. Toda tudi Milan bi si upal storiti nekaj takega. Milan je nekoč rešil otroka iz silno narašle reke, pa ni prav nič ljubil tistega otroka. Ni si pomišljal planiti v reko, ko je bilo potrebno.

Pridrvela sta nazaj k obali vsa premočena od valov. Gledalci so se čudili in jima ploskali. »Ali sem dobro vozil, Klara,« jo je vprašal.

»Niste pokazali najmanjšega strahu,« je odgovorila.

»Niste pokazali,« jo je oponašal grenko. »Ali bi se tisti tvoj fant upal tako na morje?«

»On nima čolna,« je odgovorila tiho. Razsrdil se je nad tem odgovorom, jo peljal brez besede do vile, potem se je okrenil nazaj v mesto in se napil.

Prav tako jo je sedaj prišel molče iskat v sobo in jo peljal na avto. Berta je zaprosila, naj vzame tudi njo s seboj. Srdito je odklonil. Porinil si je zaščitne naočnike s čela pred oči, sedel k volanu in se obrnil h Klari: »Kam naj te peljem?« »Pod Snežnik, do Ilirske Bistrice«, je odgovorila tiho. »Aha, ob tisti cesti si doma. Dobro! Morda ga boš videla. Sicer je ta cesta v tem času najnevarnejša radi nezavarovanih prepadov in radi poledice na njej. Visoki Kras ni Trst. Lahko se zgodi, da si boš v prepadu razbila tisto lepo glavico poprej kot ga vidiš. Sicer ti bom dovolil, da izstopiš, ko se bova peljala mimo njegove hiše in lahko ga pozdraviš v mojem imenu, kar opozori me na tistem mestu! Sedaj si pa ogrni ogrinjalo krog glave, kajti gori je mraz, moja draga! Tvoja ličeca bodo postala bolj rdeča kot kri. Danes se bom vadil za pomladno tekmo.«

Stisnil je materi, ki je stala poleg voza, roko, krenil na cesto in zdrvel potem skozi mesto in po široki cesti navzgor proti Bazovici in potem dalje in dalje, ne da bi se kdaj ozrl na Klaro. Pa saj se tudi ne bi mogel več ozreti, kajti motor ni brnel, ampak pel z visokim, skoraj tulečim glasom, kakor da ga je strah svoje lastne moči, ki je tirala voz z zadnjo mogočo brzino po ledeni cesti, mimo katere so brzele pokrajine kot žive, hitrejše kot v filmu, ki ga je gledala Klara takrat, ko je dospela v Trst. Ni razločila dreves v gozdu, kajti gozd je planil mimo kot nejasna senca. Prepadi so zaplesali pod ovinki in že jih ni bilo več. Voz se je nenkrat čez vso pokrajino pogreznil navzdol v dolino Reke in preden se je v tej vožnji zavedela, je že zagledala domačo vas pred seboj, vas, iz katere

se je včasih ozirala za takimi vozovi in zasanjala o življenju v njih — pa ni bil nobeden izmed njih tako lep kot je ta, s katerim se vozi in nobeden ni drvel s tako omotično hitrostjo. Ljudje, ki so šli od maše, so skakali s ceste pred njim. Marsikoga je spoznala, tudi nekaj deklet, s katerimi je prepevala na koru, spoznala je tudi mater, ki je peljala Mašo za roko. Za hip le je videla obe. Maša je bila drobna in bedna in ni dvignila roke v pozdrav, kar je storila vedno, če je videla kak voz. V ospredju je stopala truma fantov in mož. Očeta je spoznala. Milana pa ni bilo med njimi. Ko je voz zdrvel mimo njihove hiše, si je zopet nekoliko razgrnila obraz, kajti poprej si ga je zakrila, da bi je kdo ne spoznal. Za vse na svetu bi ne hotela sedaj izstopiti v svoji prelepi obleki med te revne ljudi. Marij je že daleč za njeno vasjo pred nekimi hišami zaustavil voz. »Povej mi vendar, kje naj ustavim? Ali je to tvoja vas?« — »Peljali ste že mimo. Nisem hotela izstopiti. Vozite naprej! Zahvalite Boga, da se niste ubili. Kmalu bomo v Bistrici.« — »Poglej, Snežnik je ves v snegu in se blišči kot da bi bil iz srebra. Lepo je, Klara! Še nikoli nisem vozil tako lepo, čeprav ni sedaj pomladi. Lahko pa bi bila tudi pomlad.«

Pognal je zopet in se ni ozrl, dokler nista dospela v Bistrico, kjer je zaustavil pred gostilno.

Gostilna je bila polna ljudi in sta komaj našla prostor. Marij je naročil kosilo in vina. Že med jedjo je mnogo pil, a ni dosti govoril, dokler ni naenkrat dospel iz kuhinje prelepi zlatolasi triletni deček in zastrmel v Klaro. Naenkrat je pohitel k nji in ji splezal v naročje. — »Ti si zelo lepa,« je rekel. »Povej mi, kako ti je ime?« — »Meni je ime Klara,« je odgovorila veselo začudena in božala dečku kodre. — »Meni je ime Ivanček, moji mamici pa Zora,« je pojasnil mali in stisnil glavico k njenemu licu, potem pa je splezal nazaj na tla in zbežal v kuhinjo. »Ti si res rajsko bitje, je zamrmral Marij, ki ga je prevzel ta prizor. »Zakaj nisem jaz tisti mali deček in bi pohitel v tvoje naročje, ne da bi me odrinila od sebe.«

»Vi ne morete biti več mali otrok. Poročite se in boste dobili otroka, ki vam bo plezal v naročje. Vaša gospa mama mi je rekla, da se boste poročili. Rada bi, zelo rada, da bi se vi spremenili in ljubili ženo. Potem vam bi bilo lepo in tudi Berta bi vas ljubila. Nikdar ne boste srečni, če boste poleg žene ljubili tudi druge, izmed katerih bo marsikateri uničeno življenje za vselej. Vi ste bogati — delili bi lahko od svojega bogastva drugim in bi občutili pri tem srečo, kakršne si ne morete predstavljati.«

Gledala ga je z velikimi sanjavimi očmi. Odgovoril je: »Jaz te imam rad in bi poročil tebe, toda ves Trst bi planil potem po meni z očetom in materjo vred. Stari je slabo trgoval sedaj, ko je že toliko časa z doma in je sedaj naenkrat pisal materi, naj mi izbere bogato nevesto, čeprav še ni tako zelo potrebno. Pri nas je tako, da mora biti vedno več in nikoli manj, kot je bilo, kajti z vsakim izgubljenim bankovcem odpade po en prijatelj od hiše. Ali me razumeš? Poročil se bom — toda ti boš ostala, kajti zgodilo se je, da sem se zaljubil vate. Morala boš ostati! Jaz te bom prisilil, da me boš ljubila.«

»Prisilili ste Julči, da vas je ljubila in ste jo vendar odgnali iz hiše, da je revica sedaj popolnoma izgubljena.«

Marij se je zasmel na ves glas.

»Kdo ti je povedal to? Julči je obljubila, da ne bo izblebetala ničesar.«

»Ni povedala ona. Čitajte to pesem, ki vam jo je napisala nekoč. Našla sem jo v knjižnici. Sicer sem slutila poprej — toda Julči je zanikala, da bi vas kedaj ljubila.«

Marij je pogledal pesem in se še bolj zasmel. »Da, čitala je mnogo in ni čuda, da se je spremenila v pesnico. Ta pesem mi jo dobro poznana in včasih se mi je zdelo, da ima iskro iskrenosti v sebi. Toda Julči se je naučila dobro tudi proze. Prečitaj to!«

Pokazal ji je Julčino pismo, v katerem je ona zahtevala osem tisoč lir. Klara je prečitala in ni mogla zakriti presenečenja. Rekla je: »Julči ima pravico zahtevati denar, vendar sem mislila, da bi ona ne mogla kaj takega pisati. Gotovo je v stiski! Pošljite ji vsaj nekaj!«

»O, poslal sem ji že, čeprav bi mamu kmalu zagrabil živčni napad radi pisma. Kaj bi bilo šele, če bi ga čital oče. Meni je malo mar za tisti denar, le bojim se, da me ta ženska ne bo nikoli pustila v miru in bo hodila za menoj kakor senca. Vidiš, Klarica, ni dobro, če ima človek preveč usmiljeno srce. Lahko bi jo imel za sužnjo, toda hotel sem biti človek in sem jo naredil za prijateljico. In Julči zna dobro uporabljati moje prijateljstvo. Sedaj bom izpil nekaj kozarcev na tvoje zdravje. Potem te bom odpeljal nazaj v Trst.« Izpil je res po vrsti mnogo kozarcev in silil Klaro, naj pije tudi ona. Ni hotela piti, le preplašeno je strmela vanj. Njegove pijane zenice so žarele vanjo, kot da bi jo hotel uspavati. Marij je zapel že zelo pijan.

Ti si moja lepa sužnja,

karkoli hočem, naredim s teboj.

Nocoj boš moja sladka ljubica ...

Pel je dalje, skladal sproti pesem in stegoval roke čez mizo proti nji. Potem jo je dvignil pod pazduho in jo tiral na voz. Klara je kot omotična omahnila med blazine, on pa je pognal v blazno dirko voz do Trsta, ne da bi nehal med vožnjo prepevati in je prepeval celo, ko sta izstopila pred vilo.

Klara je zbežala navzgor po stopnicah, Marij se je pijan opotekal za njo, dokler nista oba obstala na hodniku, po katerem se je razlegalo zmerjanje njegove matere, ki je kričala nad Berto in preplašeno služkinjo. Berta pa se ji je smejala v obraz. Ko je zagledala Klaro pred seboj, je planila k nji in jo objela. »Klarica, ukazala sem služkinji prenesti svojo posteljo v tvojo sobo. Meni je dolg čas sami. Kaj ne, da se ne boš hudovala, če bova stanovali skupaj, kajti moj bratec je postal zadnje dni zelo hraber. O, mamica se onesveščuje. Dragi Marij, pomagaj ji no vendar, da ne umre, kajti, če bi jaz morala ostati sama s teboj, bi raje odšla k notrdamskim sestram za vedno. Pa kako si ti vendar pijan, dra-

gec moj, saj se boš zvrnil tudi sam. Skala z rožo je pač previsoka. Ni lahko plezati do take rože, kot je Klara, dragec moj!«

Ne da bi se menila za mater, ki jo je služkinja prestregla v naročje in za brata, ki se je naslonil ob hodniku na zid, je Berta prijela Klaro za roko in jo odpeljala v sobo. Za seboj je zaklenila vrata. V sobi je Berta objela Klaro. »O, Klara, če pobegneš ti in če se brat poroči, bom tako sama v tej hiši, da bom morala umreti ali pa pojdem v samostan. Kako grdo je življenje boljših ljudi? Danes pa je bil tukaj tvoj fant, tukaj v naši vili. Iskal je mojega brata, da bi ga ubil. Še nikoli jih ni mati toliko slišala kot danes. Vratarja pa, ki ga je hotel vreči na cesto, je premlatil, da še sedaj leži. Tvoj fant je lep. Če ne pojdem v samostan, bom hodila po svetu toliko časa, dokler ne najdem takega. O, Klarica nič denarja nimaš, pa je bil on le pripravljen ubiti mojega brata radi tebe.

(Nadaljevanje.)

*

Ljubinica:

Le Bogu . . .

Delavnik je bil, v meni pa je pelo, kakor da bi bila nedelja. Kako tudi ne, saj je bival pri meni On, ki se mu klanjajo trume nebeških duhov in mu drobni krilatci prepevajo nesmrtni: Hosana . . . O, prelep je dan, da bi ga mogel zagrniti najmanjši oblak!

A glej! Hudobna roka se je nenadoma dotaknila deviške čistosti Nje, ki sem jo izvolila za svojo zavetnico in mater. Hoteč osramotiti sveto čistost brezmadežne Matere, mi je zadala globoko srčno rano . . . Vročo solzo sem otrnila, — bila je solza iskrenega sočutja z ubogim krivovercem . . .

Pa je videla Mamica razdvojeno dušo. Ogrnjeno s svojim plaščem me je odpeljala k evharističnemu božjemu Srcu, da me zavaruje pred plazečim se zlom . . . Zaupna in vdana molitev je priklopela iz dekliških prsi. — Dobri je vedel za mojo boleost. — Usmilil se je trpeče duše, katere siročina je pritegnila Njegov pogled name. Okrepčal me je z žarkom luči! — Izprevidela sem, da je le Njemu prihranjena oblast preizkušati duše in jih polniti z nebeškim mirom!

*

V. D.:

Samarijanka.

*Ponoči bedim,
zaspati ni moč,
pa tiho prihaja
— kot mati nekdam —
še tiše odhaja
kot angel iz raja . . .
Krista ljubezni velika je moč!*

Tilka Lamprehtova:

Iz mraka k luči.

Spominjam se še dobro, kako sem tri do štiri letna z grozo opazovala divjanje nevihte in sem se, kakor sem to videla pri drugih, prekrizala ob vsakem blisku. A ni bila nevihta sama po sebi vzrok moje groze, nego ono strašno skrivnostno bitje, ki je imelo tako bobneč glas. Saj so mi vedno rekli: »Bog se krega.«

Ni čuda, da mi je bujna domišljija naslikala velikega, bradatega, strašno razsrjenega moža, ki je vihtel bič in grozil — grozil.

Takšen je bil moj prvi pojrn o Bogu. Skoro neizbrisni so vtisi prvih let. Tako se tudi jaz nisem mogla iznebiti te pošastne — grozeče slike, da, še vedno bolj trde oblike je dobivala. Peljali so me v cerkev, ki je bila tako lepa, a nisem si smela pogledati lepih slik in okrasov — ker — da — ker je tam spredaj na oltarju bival tisti strašni, vsevedni Bog, ki kaznuje tudi najmanji greh in »zijanek« je bilo zame še velik greh.

Trebalo je po celo uro in še delj klečati na trdem kamnu in pobožno moliti. Zahtevali so od mene še več — tega strašnega Boga — ljubiti. V strahu sem Mu zagotavlja ljubezen, a moja duša Ga ni ljubila, ni mogla ljubiti. A posnemala sem odrasle, plazila se po kolenih, obračala oči navzgor in bebljala nebroj molitvic.

Ne vem, kako čutijo drugi, mogoče imajo drugačne duše, jaz sem čutila, da sem hinavka — da je vse laž in zopet laž. Čim bolj sem dozorevala, tem bolj jasno mi je bilo to. Naposled sem prezirala sama sebe radi tega farizejstva.

Trpela sem in v moji duši je nastal boj med lažjo in resnico. Dolgo je trajalo, preden sem se otresla spon, v katere so me vkovali. A še vedno je tam iz daljave grozil tisti strašni — pravični Bog.

Iskala sem zavetja pred njim in moja duša mi je bila vodnica. Peljala me je k jaslicam. Malo, ljubko Dete se mi je nasmehljalo. Poljubila sem malo nogico in mali Bog je vedel, da ga ljubim.

Odprla sem evangelij in poslušala sem Božjega Učenika. Čuj, blag je njegov glas, ko se sklanja k Magdalení: »odpuščam, ker si veliko ljubila,« blag je njegov glas, ko pripoveduje o izgubljeni ovci. Moja duša prosi: Vzemi tudi mene na svojo ramo in čutim, da se je to zgodilo. V njegovem naročju sem varna pred onim Velikim — Strašnim...«

Pred menoj je razpelo. Kako izmučen je, a čuj: »Oče odpusti jim, ne vedo kaj delajo.« Kje je tu tisti maščevalni Bog?

Grem v cerkev. Prazna je, v polmrak žari le mala lučka in me vabi, vabi. Grem — poklekнем — in iz dna duše mi privreje vzdih: »Ljubim te!«

Kje je tisti grozeči — strašni Bog? Ni ga, na mojem nebu ga ni. Moj Bog je blag, usmiljen, odpuščajoč in poln ljubezni.

Kako lahko grem k Njemu — saj vem, da me ljubi. Prijatelj mi je.

Kako lahka je moja molitev, On jo razume.

Včasih Ga tudi užalim. Ne iz zlobe, ne, le tako nepremišljeno. Ko se zavem, mi je žal in takoj hitim k Njemu. On odpušča, odpušča, ker ve, da mi je žal.

Moj Bog je — Bog ljubezni in moja duša mu poje Magnifikat.

Ana Galetova:

Pogovor.

*Nagelji moji, cvetje moči,
danes ste topli in rdeči kot kri,
v popkih še mlade sile tiščite —
dajte, do lica se mi naslonite
in mi povejte: če je fant kriv?*

*Lani je travnik pod oknom kosil,
žvižgal je pesmi o rdečih cvetovih —
letos ni njega, ne pesmi njegovih.
Čudno o njem mi ljudje govore,
a ne verjame jim moje srce.
Recite, da ni res, da so le povesti!
Pa vendar zaman se oziram po cesti.
A moje ure ga čakajo,
iz dneva se v dan pretakajo.
Ob tihi, pozabljeni poti
ga čakam v deviški samoti
vse dni —
pa ga ni.*

*Nagelji, v popkih vi silo tiščite —
dajte, do lica se mi naslonite,
da se navonjam moči.*

Slovenska dekleta iz Komende in Mengša pri slavnostih na Stadionu v Ljubljani.

Hčere bežé . . .

(Nadalj.)

Po jedi prevzame družbo zadovoljno tihožitje, nekdo zaigra na orglice, daleč na železnici udarjajo težki pikoni kramparjev, ki popravljajo slabe tirnice. — Proti poldnevu začno grabiti seno v kopice. Ančka se kar ni mogla udomačiti med tovarišicami, zdelo se ji je, da je tujka med grabljicami. Kako se je sukala Molkova Johana, kje je že Vadnjalkina Tona . . . Na dolnji strani znašajo kopice, med katere kmalu zapeljejo voze. Prvega naložijo že po opoldanskem zvonanju in ga potegnejo na trda tla. Lepo se zamaje na varni cesti, naloženo seno malce vzvalovi, Tine počí z bičem, konji se uprejo . . . Košček sreče peljejo domov. Kopice neprestano rastejo, urne grabljice se kosajo, katera bo lepše ograbila visokonaloženi voz sena. Za Trebevníkom se nabirajo beli oblaki, še naprej se bočí junijsko nebo, zdaj modro, zdaj srebrnosivo, toda nedosegljivo v svoji skromni lepoti. Od Žalostne gore do Sv. Treh kraljev, od Planince do Ljubljanskega vrha se odkriva širono obzorje. Tako se razgrinja samo domači svet, kjer ne more nikdo zastreti svobodnih razgledov!

Ančka je bila še nedavno vklenjena v mestno ozidje in tisočere ozire. ki jih je morala vpoštevati radi hišne, na ljubo kuharici Mini, radi ravnateljve soproge. Pod domačimi bregovi se je lahko oddahnila, tukaj ni bilo treba paziti, kam bo stopila, kako bo pogledala, komu je v napotje . . . Celo pri Kabejevih so jo sprejeli v košnji prijaznejše, Tinetova mati ji je natresla orehov in odrezala kruha.

»V mestu si bila vajena boljšega. Pri nas jemo kar turščičnega; malo pšenice dodam, pa tako lepo vzhaja.«

»Dober kruh imate, skoraj sladak je«, se je branila Ančka očitka, češ da se je prevzela v mestu.

Ženske se včasih lažje sporazumejo in zatajijo nasprotstva, posebno če jih ne gloda črv ljubosumnosti. Tudi stari Kabej se ni pritoževal, sin se je zopet držal doma in dela.

Tekom tedna je prejela Ančka troje pisem. Materi se je zdelo precej čudno in nenavadno, od kod naenkrat toliko pisanja. Poštni pečati so bili nekam tuji, pisava neznana, Ančka molčeča.

»Saj te ne silimo z doma. Se bomo že kako prerili. Za prvo silo si že prislužila v mestu toliko denarja, da se boš oblekla za zimo. Med letom je na deželi vedno dosti dela in zaslužka. Sedaj se začanja pletev, pozni še niso spravili mrve; potem pride žetev, strnišče, kopanje, robkanje . . .«

Ančka je molčala. Ni se mogla premagati! Še enkrat jo je klicalo v svet, še jo je gnalo ven, v tretje, še hujše in silnejše! Kdo bi se mogel ustavljati?

»Kaj hočem vedno viseti na vaših ramenih in se loviti za tistimi dinarji, ki jih nabernjam na žernadah. Stalno delo se mi obeta, ne bo treba ostrezati vsako nedeljo po maši za ženskami in jih loviti, če me vzamejo čez teden v dnino.«

Marjeta se je oglasila iz nepoznanega Zemuna. V prvem pismu ji je popisala pot, tuje kraje, belo Donavo. V drugem pismu ji je zaupala, da se čuti nekam nesrečno in osamljeno. V tretjem ji je kratko naznaila, da je našla službo tudi za njo. Zadnjega junija naj se zgleda takoj po jutranjem vlaku v gostilni na vogalu Kolodvorske ulice, kjer je že vse potrebno naročila gostilničarki. Tam se bo sešla z dvema tovarišicama. Potovanje v družbi je mnogo kratkočasnejše in varnejše. Posebe ji je naročala, naj se spotoma ne seznanja z nepoznanimi moškimi osebami. Omenjeni dekleti tudi potujeta v Zemun; obe sta iz kamniškega okraja.

Biserna maša nadškofa dr. A. B. Jegliča na Stadionu v Ljubljani (30. jul. 1933).

Kirnova Ančka se je skrivaj pripravljala na dolgo potovanje. Materi je le toliko omenila, da odhaja v drug kraj.

»Bom že pisala, ko se ustalim. Ne bom vas pozabila ali zapustila. Tudi denar bom hranila.«

»Pa vendar moraš vedeti, kam se podajaš«, je skrbelo mater, ki si ni znala raztolmačiti hčerinega skrivnostnega obnašanja, zapiranja v kamro, kjer je dolgo pisala in pripravljala razne obleke.

»Daleč, daleč«, se je smehljala Ančka in objemala mater. »Še naprej od Zagreba, morda dlje kot je hodil naš oče. Samo nikomur ne pravite,

ljudje so tako nevoščljivi. Za Tineta bom pustila pismo, v nedeljo mu ga dajte.«

»Še naprej od Zagreba ...« je nevedno ponavljala starka in sklenila roke.

»Bog se nas usmili!«

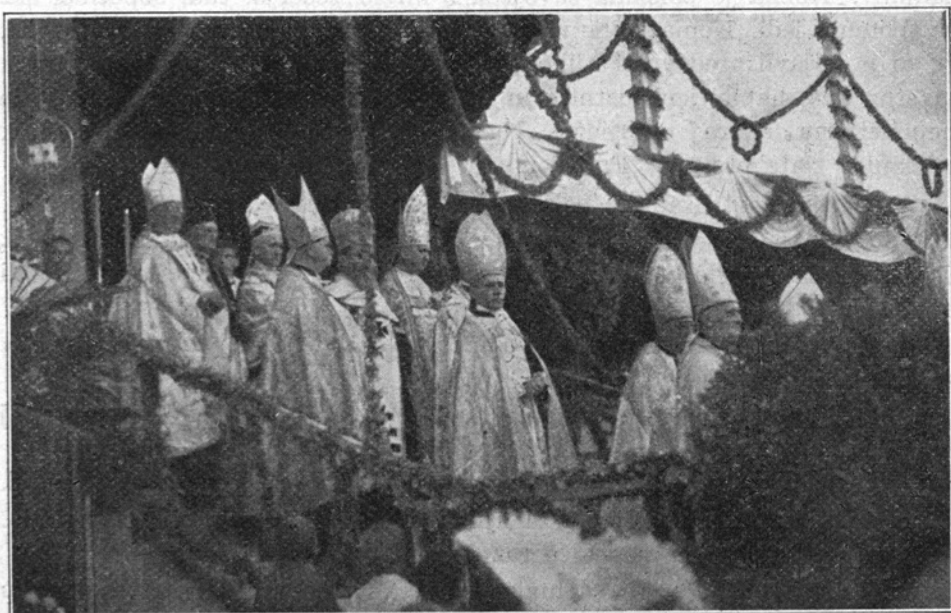
Tako se je Ančka zarana poslovila, sedaj nekako brez toplega čuvstva, da zapušča mili dom. Na Bregu so bila okna še zagrnjena, pastirji so komaj odgnali živino pod Kafrl. Sama je šla z bratom Matevžom, ki je klecal pred njo s prtljago na hrbtu. Tokrat se ni poslovila od gospoda župnika, kar privadila se je že teh poti! Od doma k tujim ljudem! Brez slovesa, iz megle je rosilo ...

VIII.

V Ljubljani so se našle tri mladenke in se podale na težko pot. Kakor na klic! Kirnova Ančka z dvema, prijaznima Gorenjkama. Nikoli se še niso srečale, prvikrat so si podale roke, nerodno, skoraj nezaupno. Mlajši je bilo ime Nežika; očeta je zagrnila ruska zemlja, o kateri se ji neprestano sanja, da rdeče cvete, najlepši cvet pa poganja iz ubogega očetovega srca, ki ga je zadela sovražna krogla. Doma jih je ostalo pet, brez kruha, brez sreče ... Starejša je bila Zalka, nekoliko sirotnejša in šibkejša kakor Nežika. Mater je že zgodaj zgubila, oče je pijanec in nepopoljšljiv razgrajač. Stara mati se je dolgo brigala za sedem drobljancev, sedaj je pa onemogla. Očeta so nedavno zaprli, nekaj mlajših bratov in sester je pobrala usmiljena žlahta, za pastirje in svinjske dekletke bodo dobri. Ona pa prvikrat poskuša srečo v svetu! Obe sta iz iste vasi, v časopisu sta čitali, da išče javna kuhinja v Zemunu nekaj strežnic in pomivalk. Dobili sta poziv, naj se zglasita pred odhodom v dogovorjeni gostilni. Neka Slovenka je oskrbela vse potrebno in jima pisala, naj se prepustita Ančki. To je bila Marjeta.

Vlak za Beograd je že čakal pripravljen. S pomočjo prijaznega železničarja so poiskale ženski oddelek; razložile so borno prtljago, košare in culice ter se oddahnile. Vse tri so postale nekam ravnodušne, smejale so se in zrle skozi okno preko tirnic, ki so žarele v pripeki zapadajočega sonca. Večer bo dolg, noč brez konca, Bog ve, kje bodo zagledale jutro. Poslednje minute se neznansko vlečejo, sprevodniki zapirajo vrata, zapoznani potniki se žurijo in mahajo z rokami. Končno vendar! Kolesa se premaknejo, kolodvorski napisi se zganejo, troje deklet se še enkrat skloni skozi okno in zre in hrepenече išče z očmi. Toda nihče jim ne zamahne v slovo! Kako bi bile potrebne prijateljskega pozdrava, toplega bodrila in prisrčnega vzklika: Na svidenje! Najmlajši Gorenjki zaigrajo solze v svetlih očeh.

Vlak že drvi čez poslednje kretnice, še nekaj sunkov in streslajev, skladišča se odmikajo, resni stolpi cerkva se dvignejo izza streh. Ljubljana, vsa zlata in očarljiva sredi večernega sijaja! Toda naprej čez zeleno polje, mimo hrastovih borštov, proti rdečkastim pečinam za Zalogom. V daljavi Krim z očetovskim temenom, planine z belimi ledji, Marijine cerkvice s svetlimi linami. Bóg in sveti mir nad rodno zemljico! Majhna in uboga je, toda Stvarnik je šel s svojim čudotvornim prstom preko nje-nega obličja in udaril na njeno čelo pečat posebne sorte: trpljenje... Troje deklet beži v tujino, ali v naročje sreče, morda celo v pogubo. V oddelku so same, nihče jih ne moti. Samo sprevodnik je prišel in preščipnil vozne listke. Začudil se je skoraj, čemu potujejo v Zemun. Opozoril jih je, da gre ta voz naravnost v Beograd in jim torej ne bo treba predsedati. Pred Litijo se še enkrat razmaknejo gore, polja se vrstijo onstran Save. Večerna zarja je oślinila grebene hribov z raztopljenim zlatom. Kmalu se porečje zopet stisne; nad sotesko previsevajo sive, mrke stene, strmoglave peči, nepristopne brežine, ki segajo do Save. Vlak drvi mimo skalnih zasek, ki jih je izgledal hudournik. Polagoma se noči, v samotnem mlinu je zamigljala luč, mrakovi se gostijo nad vodno gladino. Ančka molči, tudi Gorenjki sta občemeli, udarci kolesja težko odmevajo... V Zidanem mostu jih predrami vrišč in prerivanje. V jarki luči obločnic se bleščijo jeklena prsa lokomotiv, ki bodo odhrumele v poletno noč. Po desetih minutah se pesem koles in železja zopet nadaljuje. V Brežicah ujame Ančka bežen vtis. Vinski prekupci vstopajo, v čuvajnici bijejo

Jugoslovanski nadškofje in škofje pri jubilejnih slavnostih na Stadionu v Ljubljani.

železni zvonci, avtomobil ropota pred postajo. Nežen ženski klic se je zgubil v topli noči.

Sprevodnik našge luči.

V Zagrebu se menja svet. Ljudje večinoma izstopijo. Železničarji pregledujejo vozove, delavci tolčejo po kolesih in svetijo okoli ojes. V oddelek vstopi drug sprevodnik; s tujim naglasom vpraša, kam potujejo.

»V Zemun.«

»Dvajset minut postanka.«

Ančka je spustila okno, vse tri so se začele ozirati po dolgem, razsvetljenem kolodvoru. Kričavi prodajalci ponujajo sadje, kislo vodo, naložene kruhke in sladkarijo. Kolodvorski hodnik je kljub pozni uri poln ljudstva, ki se vsiplje iz nešteti vež in čakalnic. Letoviščarke v krasnih večernih plaščih iščejo vlak, ki jih bo odpeljal na morje. Truma revnih delavcev se gnete pred čakalnico tretjega razreda, vmes dijaki z mandolinami, mornarji na dopustu, stražniki . . . Med vrvečo množico je opazila Ančka debelušnega gospoda v svetli obleki, ki se je samcat sprehajal tik vlaka. Včasih je brezbrizno postal, predjal mal kovčeg iz rdečega usnja in se skrivaj ozrl po oknih voz. Kakor zdravnik ali gospod s sodišča! Ko je zagledal troje dražestnih obrazov, je za hip obstal pod oknom, se vljudno poklonil in nekaj zagostolel; napravil je komaj opazno kretnjo, kakor da jih vabi ven. Gorenjki sta se sramežljivo odmaknili od okna, tudi Ančka se je odstranila in zategnila zastor. Tudi gospod je nagajivo pomežiknil z očmi in odhacal dalje. Dogodek sam je bil seveda malenkosten in nezanimiv. Ančka je poiskala zavojček z mrzlo večerjo, tudi sopotnici sta se spomnili jedi. Komaj se je vlak premaknil in zapustil savske drevorede, že se je pojavil pred vrati njihovega oddelka oni debeluh. Gladko obrita mastna lica, napihnjene ustnice in nezdrave trepalnice so ga napravljale neprijetnega, skoraj odurnega. Na rokah so se utrinjali dragi kamni, vdeleni v zlate prstane. Prisiljeno se je nasmehnil in dvignil klobuk:

»Klanjam se! Kam se peljete, lepe gospodične?«

Molk. Ančka se je spomnila Marjetinega svarila in odmaknila pogled. Gorenjki sta šli šele prvikrat v svet, sami in nevedni! Kaj sta mu hoteli odgovoriti?

»Ne bodite hude, drage gospodične. Noč bo dolga, potujete daleč?« se je še vedno nalahno zanimal.

»V Beograd«, se je domislila Ančka in mežiknila sopotnicam, naj molčita.

»Tako, tako . . . lahko noč . . .« je zazelhal nepovabljenec in se umaknil.

Ančka je previdno stopila za njim k vratom, jih zaprla in zarigljala. Potegnila je zastor in se malce razposajeno zasmejala:

»Dedec sitni! Pa je res hudo, če se vname star panj. Sedaj lahko malo zatisnemo oči. Sprevodnik nas je že videl.«

Dekleta so si napravila skromno ležišče, Ančka se je sključila v kotu in zadremala. Tudi Gorenjki sta občemeli, spanec jih je končno premagal.

Noč brez zvezd in utehe! Samo lokomotiva je nemirno metala svojo ognjeno grivo, tisočere iskricice so se zgubljale v temi.

Ko so se sopotnice prebudile, se je nekje že danilo. Dolgo se niso mogle razgledati, oči so bile suhe, ščemeča bolečina jih je napolnila. Vožnja je postajala utrujajoča. Težka soparica, vzduh po sajah in nesnagi, neprestano bežeča pokrajina, polja, ki so vstajala in se zopet zgubljala, neznana naselja, ravan in samota. Ančka se je ozrla k tovarišicama, ki sta še vedno tiščali v polsnu in mežikali z očesci kakor neprespane mačice v kotu tople peči.

»Ste kaj spali?« je pomajala mlajšo za ramena.

»Slabo, slabo. Strah me je bilo, nekdo je trkal na vrata in silil v naš oddelek.«

»Morda je bil železničar.«

»Bog zna«, se je stresla mala in zavila v volneni koc.

Ančka je odprla vrata in se podala do konca hodnika. Voz je bil večinoma prazen, nekaj kmetov v belih hlačah in okroglih, črnih klobukih je slonelo na končnicah klopi in dremalo. V zadnjem oddelku je zapazila gospoda, ki jo je srepo pogledal, kakor da ga je zmotila pri kovanju načrtov. Ančka se je prestrašila in prebledela. Bila je podobna ubogi ptičici, v katero je zapičil gad svoje zelene oči. Kar odskočila je in stekla nazaj.

Nad obzorjem se je zaznavala rdečkasta zarja, nebo je zgubljalosvinčeno barvo, srebrnčasti lesk je migljajal, lahna modrina ga je zlagoma prevzela. Vlak je drvel mimo sanjavih topolov, nekje se je pokazala brezbarvna vodna gladina, vlak je hušknil preko dolgega mostu, nato zopet prostrana planjava ... Dekleta so si popravila lasje, poravnala zmečkana krila in si obrisala oči. Naselja so se začela vrstiti bolj gosto, vmes so se že razkazovale gosposke hiše. Sonce je začelo vzhajati. Končno je vlak zavozil v široko postajo in začel zmanjševati brzino. Tiri so se nešteto krat prekrizali, kretnice so plesale, znamenja so bila odprta. Lokomotiva je zapeljala tik pred postajo, ki je bila že zelo živahna. Sprevodniki so tekali mimo voz in klicali: Vinkovci, Vinkovci ...

Ančka je hotela stopiti k vratom; tedaj je nenadoma stopil pred njo oni neznanec s prijaznim obrazom in tiho velel:

»Drage prijateljice! Prestopiti bo treba. Ta vlak ne gre naprej.«

Ančki se je ta opomin zdel zelo čuden in neverjeten, polglasno je omenila tovarišicam ob oknu:

»Sprevodnik nas je opozoril, da gre ta voz naravnost.«

Zapeljivi gospod je takoj ujel Ančkin pomislek ter važno pripomnil:

»Železničarji so že zapustili vlak.«

Vse tri so neverno pogledale proti hodniku pred postajno lopo, ki je bila okrašena z zelenjem. Saj res! Precej železničarjev se je gnetlo na gorenjem koncu, gruče živahnih potnikov so valovile sem in tja. Kaj

storiti? Pretkani zvodnik je takoj opazil zadrego in omahljivost mladenk, ki so začele pospravljati in dvigati košare s polic. Tihoma se je smehljal, žrtve so že skoraj padle v zanko! Brez besed se je odstranil, poklical skozi okno najbližjega nosača in mu naročil, naj takoj odnese prtljago treh deklet v tem vozu v restavracijo.

»Nič se ne bojte za svoje stvari. Nosač vam bo pomagal, v restavraciji se boste malo pokrepčale, kar za njim pojdite. Nočna vožnja vas je gotovo utrudila, potrebne ste malo oddiha. Da ne pozabim! Vozne listke izročite radi varnosti kar meni, lahko vam jih kdo v gneči ukrade ter se z njimi okoristi.«

Stari lisjak je tako urno in sladko blebetal ter dopovedoval strmečim mladenkam, da niso mogle niti malo ugovarjati, niti se zahvaliti za nepričakovano uslužnost. Z neko brezvoljno udanostjo so sledile zagorelemu nosaču, ki je odnesel njihovo prtljago v restavracijsko sobano. Za njim se je kmalu prismehljal debeli gospod, postavil svoj kovčeg k njihovim košaram in tolažil presenečene devojke:

»Nič ne skrbite, lepe prijateljice! Majčkeno uslugo sem si dovolil izkazati. Pri sprevodniku sem že naročil, da nam prihrani poseben oddelek v drugem razredu, kjer bomo udobnejše potovali. Sedaj pa hitro malo pokrepčila. Natakark, natakark ...«

Neprespan pikolo je primahal s prtičkom, naštel neke jedi ter nazadnje prinesel čaj s pecivom. Gospod se je napravil sedaj docela domačega, tudi dekleta so izgubila nezaupanje, nič več se ga niso bale. Ko so popili čaj, se je priklonil k Ančki in prosil:

»Bodite tako ljubeznivi, gospodična, spremite me do telefona, moram nujno nekaj sporočiti domov. Vedve pa čuvajta vašo prtljago in moj kovčeg. Če vaju kdo vpraša, kam potujemo kar molčita in se napravita nevedni!«

Ančka je bila docela zmedena; vse se je odigravalo tako hitro, prav nič ni vedela, kam jo vede zagonetni tujec. Opazila je le, da je resnično snel slušalko in urno, skoraj razburjeno govoril. Toda ujela je le te besede:

»Blago je prvovrstno ... trije kosi ... čakaj z avtomobilom!«

Ko sta se vračala v restavracijo, je zopet poklical onega nosača, mu nekaj pošepetal in ga odslovenil. Ta je brez besede odnesel prtljago. Takoj za njim je poslal dekleta, da ne bi vzbudil pozornosti. Zvodnik je ravnal previdno in oprezno, bal se je, da ne bi opazilo skrito oko njegovega sramotnega početja. Prostor v drugem razredu je bil sicer udobnejši, toda Ančki se je zdelo, da je stal vlak pred postajo; sedaj so morale iti daleč za postajno poslopje, kjer so vstopile. Končno se je to beganje le končalo, vse tri so se oddahnile, ko se je vlak premaknil. Toda vlak ni šel prejšnjo pot, zavil je proti jugu. Mladenke so ostale same v svojem oddelku, čudaški tujec se je namreč ločil od njih in se preselil v drug oddelek, toda vsak čas jih je prišel pogledat, kaj počno in kako se počutijo. Soteska se je vedno bolj tesnila, pečine so grožeče previsevale; železna kača se je težko spenjala preko klancev, tik nad deročo vodo, neprestano

v objemu skal in prepadov, v katerih sta ždela tema in opasnost. Ančki se je zdela ta reka čisto druga, Marjeta je govorila v svojih pismih o Savi kot širokem veletoku. Čudne zmede in nesoglasja! Gorski velikani so se kljubovalno bližali, sonce se je skrilo za njihovimi orjaškimi hrbtišči, sence so se selile po plazovitih brežinah in nepristopnih šumah. Včasih se je odprla ozka dolina, pokazalo se je strnjeno selišče s turškim minaretom in lesenimi mostovži. Na bornih pašnikih so se drenjale ovce, nekje so žgali oglje; ostanki trdnjave na prelazu se dolgo niso mogli zgubiti, kakor da še vedno prežijo roparski age na mirne popotnike v dolini.

Vlak je v tretje postal. Postaje niso nudile nikakega posebnega užitka, ki bi ga bil rad deležen popotnik na dolgi vožnji. V sosednjem oddelku so se utaborili bogati Turki, razprostrli rdeče preproge in zapalili dolge, s srebrom okovane pipe. Skozi voz je priteklo cigansko dete z velikimi, črnimi očmi in nizom steklenih biserov pod vratom. Povedalo je neko pesem nepoznane vsebine, ki se je vedno končavala z zategnjenim vzklikom. Nežika je ponudila cigančku kos domačega kruha z medom, toda mali je napravil užaljeno šobo in pahnil kruh od sebe:

»Ja volim novac ...«

Vse tri so se dolgo smejale premetenemu cigančetu.

Dolina se je nekoliko razširila, dopoldansko sonce je že močno prigrevalo. Zopet je prišel dobri gospod, s pomenljivim pogledom ošinih mlade popotnice in za seboj zaprl vrata.

»Sedaj pride Brčko. Toda proga je od tu dalje pokvarjena. Potniki se morajo poslužiti avtomobilov.«

»Kaj se je zgodilo«, je viknila Ančka, ki ni mogla povsem razumeti tuje govorice.

»Tiho, tiho! Proga je razdrta, potovati moremo dalje samo z avtomobili.«

(Nadaljevanje prihodnjič.)

V. D.:

Osamljena.

*Kdo naj pové,
kaj čuti srcé,
ko sama preganjaš minute trdé.*

*V čakanju trepeče notranjost ti zdaj,
da duša, ki blizu bila ti je kdaj,
pride, razbistri, razžene temo ...*

*A upanje to,
prerado često,
le up ti ostane, srce pa samo ...*

Del narodnih noš in drugih udeležencev pri jubilejnih slavnostih na Stadionu v Ljubljani (30. julija 1933).

Cvetko Vonjavec:

Na moji rdeči poti.

*Prižgal ljubezni sem svetiljko rdečo
na temni, ozki poti prebujenja;
telo mi je bilo samo še tenja,
spremljaje me skoz srečolovcev gnečo.*

*In dohitel bleščobo sem slepečo!
Omahnila so krila hrepenenja —
le prazen videz krije plašč blestenja.
Ljubezen videl sem v strasteh tonečo.*

*Svetiljka rdeča mi je ugasnila . . .
Zaman sem čakal dobre, bele roke,
da vanjo olja bi bila prilila.*

*Brezčuten bredel sem teme globoke.
In glej — luč bela, ki prej ni svetila,
tedaj se je prižgala pod oboke . . .*

+ Kolodvorski misijon. +

Jan. Oblak:

Prodane žrtve.

(II. dej., nadaljevanje 1. prizora.)

Majda: O, z veseljem. To je zame sreča, velika sreča. H komu bi rajši šla nego k vam, ki ste mi tako dobri, ki ste mi kakor lastna mati na vsej poti, ko sem vam vendar čisto tuja, preprosto dekle s kmetov.

Goldšteinova: Nič ne de, če ste kmetska, pa ste pridna, dobro ohranjena in tako lepa. Pri nas dekla ne trpi veliko. Malo prah brisati, za obed pripraviti, kljuge v v salonih osnažiti in včasih nakupovat iti na trg z mojo hčerko Alico. To je domala vse njeno delo. Bi bili zadovoljni?

Majda: Moj Bog, kako bi ne bila. Takšno delo! Jaz se nobenega dela ne bojim, samo da sem našla v vas mater.

Goldšteinova: Dovoli, Majdica, da te bom odslej tikala. Kakor mati ti bom, kakor prava mati. Veš, pridno in pošteno dekle mora človek danes na vso moč ceniti in obrajtati. Danes, ko so na svetu vsakovrstni ljudje.

Majda: I, ni tako hudo, saj sem našla vas, ki ste tako pridni.

Goldšteinova: Le ostani poštena, in veruj, da se ne boš izgubila.

Majda: To so mi rajna mama večkrat rekli. Tale rožnivenec so mi dali za spomin.

Goldšteinova: Vrla mati! Le ceni ta spominek in moli rada. Tudi jaz molim.

Majda: Tako sem vsa srečna. Kar pisala bi dedeku v Dolič

Goldšteinova: Starega očeta torej imaš?

Majda: Lastnega nimam. Ta dedek je stari prevžitkar pri tistem gospodarju, kjer sem jaz služila. Bil je dober znanec mojega rajnega očeta. Zelo ga bo veselilo, da se mi tako dobro godi.

Goldšteinova: To mu le piši!

Majda: Ni maral, da bi šla na Dunaj, češ da bom pozabila tam na molitev in na vse.

Goldšteinova: Videla boš, da ne bo tako hudo. Pri nas tudi molimo in tudi po slovensko bomo s teboj govorili. Piši mu, naj nima nikakih skrbi zavoljo tebe. Je priden mož, kaj-ne?

Majda: O, zlatega srca in dobričina skoz in skoz.

Goldšteinova (ji poda karto, razglednico): Tu imaš razglednico, kar piši! Jaz ti bom pomagala.

Majda: Bog vam poplačaj!

Goldšteinova: Torej piši! Kako se imenuje?

Majda: Jože so in zraven še Trdan.

Goldšteinova: Piši torej: Velecenjeni gospod, gospod Jože Trdan. Kaj naj pišemo dalje? Kaj dela?

Majda: Na prevžitku so.

Goldšteinova: In kaj je delal?

Majda: Kmetovali so prej.

Goldšteinova: Piši torej: kmet. In zdaj kje?

Majda: V Doliču.

Goldšteinova: Pošto imajo tam?

Majda: Imajo.

Goldšteinova (prečita vse): Za Doličem napravi piko. Ti Majdica, ti pišeš kakor pisar.

Majda: Pa delam tudi napake.

Goldšteinova: Nikakih napak. I no, kakor pisar si Majdica, vsa lepa. Oči lepe, stas lep, lase krasne, zobčke kakor marmor. Zares sem vesela, da sva se našli.

Majda: Tudi jaz ne vem, kaj bi dala za to srečo.

Goldšteinova: Nič ne boš dal zaenkrat, janjček dragi. Potem šele, tam, doma, ko boš na Dunaju, pri nas, kaj-ne?

Majda: Drugam bi ne šla niti za sto goldinarjev na mesec.

Goldšteinova: Pri nas je veselo! Imamo tam v hiši več deklet. Niti trenutek ti ne bo dolgčas, niti trenutek.

Majda: Ne bojim se.

Goldšteinova: Toda, toda, jaz sem pa res čudna. Samo govorim in klepetam venomer, pisanje sva pa pustili. Piši dalje, zlatka, piši! (Narekuje): Predragi dedek in gospodar! Nič se ne bojte! Že na vlaku v Mariboru sem prišla skupaj

z neko gospo tovarnarjevo iz Dunaja, šla je iz zdravilišča ob morju, kjer se je zdravila. K tej gospe grem v službo, ona zna slovenski, dela ne bo veliko in plačilo lepo. Kakor hitro pridem na Dunaj, vam pošljem v Dolič svoj naslov in vam pišem še drugo. Vse stotisočkrat najlepše pozdravlja vaša Majda.

Goldšteinova: Tako, Majdica, zdaj bodo lahko brez skrbi.

Majda: Bili so mi kakor rodni starši.

Goldšteinova: In potem iz Dunaja jim lahko pošlješ kako malenkost. Takšen dedek rad kadi, rad ima fajfco in tobak. Gospodinjici kak »fertošček«. To se bova še potem dogovorili. Zate storim vse. Vidiš, kar naprej in naprej samo govorive in jaz te niti ne vprašam, če ne bi hotela kaj jesti?

Majda: Pa saj sem pred kratkim jedla v vlaku. Dobila sem od vas šunko.

Goldšteinova: Torej piti. (Izвлеče steklenico in ji daje piti.) Tu imaš, pij in ne delaj se sramežljive, tega nimam rada. Pri nas mora dekle jesti in piti. Kdor ne je in ne pije, ni zdrav in ni lep. Pri nas se mora vsako dekle samo smejati, moj gospod tako hoče. Tudi zdravniki v Opatiji so rekli, da je veselost pol zdravja (Majda pije.)

Majda: Saj bom vesela. In zakaj bi ne bila? Pela bom ves dan.

Goldšteinova: To rada slišim. Moja hčerka Alica je tudi vesela, in druga dekleta so pravi razposajeni skrateljčki.

Majda: Ali je to velika hiša?

Goldšteinova: Ti še nisi bila v velikem mestu. Težko ti bo dopovedati. Sob imamo deset.

Majda: Jejmene! Kakor pri gospodi na graščinah.

Goldšteinova: Povsod preproge. Čisto, snažno kakor kreda.

Majda: Jaz spočetka ne bom vsega znala, kakor hočejo gospoda.

Goldšteinova: Nič se ne boj. Vsega se boš naučila. Preden se boš zavedla, ti bo vse igrača. Saj vidim na tebi, da si spretna. O, jaz spoznam dekle na prvi pogled.

Majda: Tudi doma so mi tako rekli. Toda tam je drugačno delo, kmetiško, tukaj pa?

Goldšteinova: Kdor zna delati, zna tudi v mestu. Prav nobenega strahu nimam, da bi ti ne umela našega dela. (Vstane.) Počakaj, stopim k hotelirju in nama naročim obed. Jedla boš z menoj.

Majda: Draga gospa! Bog vam plačaj! Ni treba! Imam tule v svežnju krajec kruha in trdo kuhana jajčka, dala mi jih je Trdanova mama za na pot.

Goldšteinova: To si prihrani za doma. Zdaj opoldne boš obedovala z menoj, da boš videla, da te imam rada kakor svojo. Boš, kaj-ne! (Vzame iz kovčka bankovce in jih razkazuje.) Vidiš, to so sami tisočaki, denarja imam zadosti, moj mož je velik bogataš. Človek je vesel, da more s tem kaj dobrega storiti.

Majda: Z menoj boste imeli nepotrebne stroške.

Goldšteinova: Prav nobenih stroškov. Samo ubogati moraš, ti moja dragica.

Majda (ji poljubi roko): Kdaj in kako vam vse to poplačam?

Goldšteinova: Jaz delam dobro ljudem brez plačila. Tako, Majdica, jaz stopim za hip doli, pa pridem takoj nazaj, takoj. (Odide.)

Majda (hodi sem in tja in vsa vesela govori): Moj Bog, takšna sreča. ... Taka bogata gospa, pa je tako dobra z menoj... Niti lastna mati bi ne znala boljše... Pa pravijo, da bogatini nimajo srca... Tudi to ni res... Ta gospa je bogata, pa bi živa razdelila svoje srce. Pa bolehnja je revica. Jaz ji bom vso noč lepo stregla, na rokah jo bom nosila, da ji bo udobno... Še spat ne bom šla, samo da ji bom dobro postregla. Večna škoda bi bila za tako pridno gospo, če bi utegnila umreti. Bog varuj... In po domu se mi kar nič ne toži. Tako sem se bala tega potovanja, pa mi tako lepo poteka. Doma so me tolikanj strašili s tem Dunajem, v resnici pa... Pa saj doma ničesar ne vedo, vedno so na kmetih, nikdar še niso bili daleč od domačega ognjišča. O, še so na svetu pridni ljudje, kakor na primer tale gospa. (Gleda skozi okno.)

To je večji kraj kot naša vas. Napiše imajo v drugačnem jeziku (zloguje). Josef Gerl, Kaufmann, prečitati znam, a ne vem, kaj to pomeni: Kaufmann. (Hodi.) Pa saj se bom tudi to na Dunaju naučila. (Ozira se po sebi.) Samo tako po kmetstvo sem napravljena. Na Dunaju, tam se drugače nosijo. Tako, kakršna je prišla Mara k nam. Klobuk širok, krilo silno ozko... To me bodo gledali, ker sem vsa tako po kmetiško. O, na Dunaju si bom že kupila, kakor imajo druge, da ne bom vsa drugačna. Dobila bom silno lepo službo. (Seže v žep in potegne iz njega rožni venec.) Glej, na rožni venec bi bila skorej pozabila. (Poljubi križec.) Vsaj križec moram poljubiti. Ko pridem na Dunaj, bom celi rožni venec zmolila v zahvalo, da sem srečno prišla. (Shrani rožni venec.) Tega ne smem zgubiti, drag spominček mi je.

DRUGI PRIZOR.

Goldšteina, Krajnikova.

Goldšteina: Tako, sem že tu. Prav, da sem šla doli. Prišel je moj nečak Artur in pripeljal tudi s seboj služkinjo, to-le Ančka, za pesterno bo pri njegovih otrokih. Vidite Ančka, ta-le je tudi Slovenka, Majdica iz Doliča. Znašli sva se skupaj, meni se dopade, tako da bo ostala kar pri nas v službi. Pogovorita se med seboj, jaz grem še k Arturu, da spraviva prtljago v red in potem prideva oba k vama. (Odhaja.)

Majda: Pozdravljena! Odkod pa?

Krajnikova: Od Ljubljane.

Majda: Si tudi sama potovala?

Krajnikova: Sama. Siromašni smo. Oče so umrli in mati imajo doma še štiri male otroke. Moram po svetu, da jim vsaj malo pomagam, da se bodo mogli preživeti.

Majda: Revica! Jaz pa nimam prav nikogar.

Krajnikova: Kaj hočemo? Moramo po svetu s trebuhom za kruhom. Rekli so mi, da je na Dunaju dovolj služb in dela in kruh lažji.

Majda: Če je spreten, se na Dunaju ne izgubi, je rekla ta pridna gospa.

Krajnikova: Gospod, ki jaz z njim potujem, mi je tudi rekel. Vrl gospod je, naši materi je dal predujem na mojo službo. Kdo ti danes to stori? V našem kraju menda nihče. Mati so se od veselja razjokali, saj potrebujejo krajcerja kakor soli. Štiri usta, štiri lačne želodčke, tu in tam dolg, vedno je treba denarja, a odkod vzeti, ko sem jaz od otrok najstarejša.

Majda: Koliko si stara?

Krajnikova: Sedemnajst jih bom ob sv. Ani.

Majda: Samo da sva našli pridno gospodo, ni res?

Krajnikova: Moj gospod je silno priden. Sam smeh ga je. Venomer samo Ančka sem, Ančka tja. Veš, človek je kakor v nebesih, če kdo spregovori z njim lepo besedo. Kdo se pri nas na vasi briga za siroto kakor sem jaz.

Majda: Vem to, dobro vem.

Krajnikova: Človeka samo zametujejo in kažejo na njegovo revščino.

Majda: Bidek in grenak je tuji kruh, pravijo.

Krajnikova: Samo da ga človek ima. Kolikokrat ga jaz nisem imela niti koščka. Zato sem hvalila Boga, ko je prišel ta gospod in rekel, da je inženjer iz Dunaja. Odvrčali so me, odsvetovali so mi, naj ne hodim služiti na Dunaj. Ali kaj pomaga, človek mora za kruhom.

Majda: In včasih tudi za srečo.

Krajnikova: Da, zares tudi za srečo. Koliko deklet, tudi revnih se je že dobro poročilo, ko so šle po svetu.

Majda: Bojim se, da v tako velikem mestu še hoditi ne bom znala.

Krajnikova: Gospod inženjer je mene tolažil, da se bom vsega naučila.

Majda (jo prime za roko): Ančka, glejte, tovarišici si bova, obe sva zapuščeni.

Krajnikova: In obe Slovenki. Skupaj se bova pomenkovali in skupaj v cerkev hodili.

Majda (pokaže razglednico): Pišem domov, naj bi gospodar pri katerem sem služila, ne imel nikakih skrbi zavoljo mene.

Krajnikova: Glej, gospod inženjer je tudi pisal naši materi iz Celja in jaz sem morala vse podpisati. To ti rečem, sila priden in skrben gospod je. Nič se ne čudim, da je dekla, ki je bila pri njem pred menoj, ostala tam celih devet let, in nemara bi nikoli ne bila zapustila te službe, ako bi ji ne bila mati zbolela.

Majda: Tako dobra služba se ne najde tako lahko. (Vzame v roke kruh.) Hočeš, Ančka? Odreži si ga. Od doma je.

Krajnikova (vzame košček): Bog lonaj! Lep božji dar, lep!

Majda: Od doma diši vse.

Krajnikova: Okusen in dober kruhek.

TRETJI PRIZOR.

Goldšteina, Loewenberg.

Goldšteina (radostno): Tak pojdi, sinček, pojdi! Izredno me veseli, da te zopet vidim, pridi! Tule je Majdica, in kako ti še pravijo?

Majda: Slobodnikova.

Goldšteina: Tako po naključju sva se sešli. Pridna deklica, pridna!

Loewenberg: To je glavno, biti pridna, bolje se imet dobro. Tudi teta je na moč pridna, kaj-ne teta?

Goldštejnova: Ti veš, Artur, da imam rada deklo, ki je lepega vedenja; nobena se ne more pritoževati nad menoj. Vsako imam rada.

Loewenberg: Bolj kot svojo lastno.

Goldštejnova: Prav praviš. Majdica, razglednico sva pozabili odposlati. Druga ali tretja hiša odtod je pošta, idi in oddaj kartico.

Loewenberg: Ančka, vi greste lahko ž njo, kaj-ne teta?

Goldštejnova: Res, naj gre. Na Dunaju bosta bivali skupaj v eni hiši in tudi skupaj hodili.

Loewenberg: Kako lepo se prilegata in spadata skupaj, ni res, tetka?

Goldštejnova: Kakor dva angelčka, obrazka rdeča, očesca krasna, lepi deklici, lepi.

Majda: Tako ste pridni, gospa! (Obe odideta.)

Goldštejnova (hodi tiho sem in tja, prisluškuje, podobno Loewenberg, potem gresta v ospredje pozornice in od časa do časa se bojazljivo ozirajoč tiho govorita): Torej, kaj praviš, se je vse dobro izteklo?

Loewenberg: Izborno, izborno! Brez velikega truda in denarja.

Goldštejnova: Mene ni stalo doslej še nič. Slučaj mi je pomagal.

Loewenberg: Mene je veljala ta modroka mačkica samo dvajset kron, katere sem dal njeni materi kot aro za službo. (Se glasno smeja.)

Goldštejnova: Tiho, tiho! — To ti je roba kaj!? Prvovrstno blago. In še iz Slovenije. Po Slovenkah je največje povpraševanje.

Loewenberg: Jaz ti zavidam. Ta tvoja košutica, ta ti ima oči! (Poči s prsti.)

Goldštejnova: Koliko meniš, da dobim za njo?

Loewenberg: To je odvisno od povpraševanja po novem blagu.

Goldštejnova: Ne veš, kako stoji kurz?

Loewenberg (izvleče pisma): Tu imam pismo iz Londona, tu iz Pariza, tole iz Konstantinopla, tu-le ekspres iz Amerike, Chicago, Buenos Aires.

Goldštejnova: Povpraševanja torej obilo, imenitno bomo trgovali. Te punce bova izvrstno unovčila.

Loewenberg: In upam, da tudi brez nevarnosti. Nikdo ni opazil, nihče se ni za kaj zmenil. V tem sem jaz že star praktikus.

Goldštejnova: Koliko takih srnic in mačic si že prodal?

Loewenberg: Koliko? Precej nad petdeset.

Goldštejnova: Torej moraš biti že bogat?

Loewenberg: Saj poznaš naš »kšeft«. Enkrat cvete, zaslužiš, dobro zaslužiš —, pa hitro zopet izgubiš. Saj si tudi v našem društvu, ki ga nazivajo (se ozira) »trgovina z živim — človeškim — blagom«.

Goldštejnova (se smeja): »Kšeft je kšeft«, samo da gre in uspeva.

Loewenberg: Ne tako glasno! Punci bi naju mogli slišati.

Goldštejnova: Kaj punci? To sta dobrodušni slovenski punčki. Jaz sem svojo mačico po poti tako preparirala, da mi verjame bolj ko lastnemu očetu.

Loewenberg: No, o tem ne dvomim. V tem času, odkar si delničarka našega društva, sem spoznal, da si ena najbolj spretnih, zvutih in prekanjenih. A vendar, previdnosti ni nikdar dovolj. Name preže neprestano.

Goldštejnova: Kaj pa se ti more zgoditi? Leta 1892 je stal pred sodiščem v Lvovu tvoj soimenjak, neki Loewenberg, obtožen, da je trgoval z dekleti in jih prodajal v razpita mesta. In res, koliko je dobil?

Loewenberg: Ne vem tega.

Goldštejnova: Leto dni kajhe. Pa kaj je to? Branil se je pri sodniji, češ da je kupčija z dekleti kakor vsaka druga kupčija.

Loewenberg: Ne hotel bi celo leto sedeti. V enem letu se veliko zasluži. Čas je denar.

Goldštejnova: Pokaži, kaj pišejo iz Amerike?

Loewenberg: Tu je pismo iz Amerike.

Goldštejnova (čita): Pošljite mi takoj na parnik »Anatolija« dve levinji, a mladi, ne nad sedemnajst let. Biti morata lepo zrasli, stasiti, in ako mogoče, z bujno grivo.

Loewenberg: Kaj rečeš?

Goldštejnova: Kako spretno pišejo. Nihče, ki ni poučen, ne more vedeti, za kaj gre. To bi bil dober »kšeft«.

Loewenberg: Koliko bi ti cenila Majdo.

Goldštejnova: Njo obdržim doma. Ko jo uredim, oblečem in nakitim veš, da se bo v ceni dvignila.

Loewenberg: Ti si salamensko prekažena. Izborno se razumeš. Človek bi pri tebi nič ne zaslužil.

- Goldsteinova:** »Kšeft je kšeft«! Pokaži pismo iz Carigrada.
- Loewenberg** (čita): Pošljite vitke gazelice! Modre oči zaželjene.
- Goldsteinova:** To bi nekaj neslo. V Konstantinoplu plačajo dobro.
- Loewenberg:** Plačajo dobro. Samo ko bi imel človek vedno prama kvaliteto pri rokah. Ampak preden človek tako dekletu obdela in v red spravi, je že tam pošiljka od drugega »kšeftsmana« v naši stroki, in dobiček je izgubljen.
- Goldsteinova:** Prodaš pa doma.
- Loewenberg:** Moram, če druge pomoči ni. Itak pa veš, da prima blago dobavljam rajši drugam.
- Goldsteinova:** Bolj varno je tako. Doma se človeku lahko izmuzne.
- Loewenberg:** Doslej se mi še to ni zgodilo. — In potem jih tam v tistih hišah dobro stražijo, preden se privadijo.
- Goldsteinova:** Saj tudi gre za njih kožo.
- Loewenberg:** In za njih »kšeft«. Veš, »kšeft« podpira zopet »kšeft«. Kako ti je uspevalo ob morju?
- Goldsteinova:** Ne dobro. Dekleta niso kdo ve kaj vredna. Samo eno sem prodala v Trst. Tam po mestih, letoviščih in kopališčih nič ni. Edino takale punce s kmetov, to je še zdravo, lepo in jedrnat.
- Loewenberg:** In jih je tudi lažje privabiti in vloviti. Le povej!
- Goldsteinova:** To veš tudi ti iz svoje lastne izkušnje. Starejši si in dalje časa deluješ v društvu, trgujočem z dekleti.
- Loewenberg:** Sarica ne bodi huda, ne bodi! Imaš kaj za v grlo?
- Goldsteinova** (potegne ven steklenico): Tu imaš. Tudi tem puncam moram dati, da bosta s korajžo šli na Dunaj, da naju ne bosta izdali.
- Loewenberg:** Kaj izdali?! Peljeva jih s seboj v službo. Naj potem preži in voha dunajska policija, kolikor hoče!
- Goldsteinova:** E, policije se ne bojim toliko, pač pa tistih žensk, veš, ki imajo na rumenobelem traku svetinjo Marije Varuhinje.
- Loewenberg:** A, hočeš reči: »Kolodvorskega misijona!«
- Goldsteinova:** Povsod imajo oči in vse vidijo.
- Loewenberg** (pije): Kaj bi se bali? Naj se to imenuje »Kolodvorski misijon« ali društvo »Za zatiranje in omejevanje trgovine z dekleti«, mene ne dobé »Loewenbergu niso kos«.
- Goldsteinova:** Pa so bili kos že marsikateremu.
- Loewenberg:** Bedaka primejo povsod. (Pije.)
- Goldsteinova:** Ne pij toliko! V kratkem obedujeva. In pri obedu si dava prinesli šampanca.
- Loewenberg:** Plačaš?
- Goldsteinova:** Plačam. Naš današnji »kšeft« je vreden, da ga zalijeva tudi z dragim šampanjcem. Tako lahkega dela še doslej nisem imela kot danes.
- Loewenberg:** Danes si delala samo z jezikom. Preslepila si punco in denar imaš v žepu.
- Goldsteinova:** Tudi to je trud. Delati sem se morala pridno, pobožno in na vso moč preprosto.
- Loewenberg:** To je lepo. Jastreb se je delal dobrega, preden je ptičko raztrgal.
- Goldsteinova** (jezno, huda): Molči! To tudi ti znaš. Sučeš in vrtiš se, kakor ravno treba.
- Loewenberg:** No, Sara, ne huđuj se! To sem samo za špas rekel. Saj veš, trgovec s človeškim blagom ima in mora imeti ne enega, ampak sto obrazov in jezikov.
- Goldsteinova:** Imaš prav, drugače ne gre.
- Loewenberg:** Zvita si pa res po vražje, praviš, da sem nečak, v resnici pa ...
- Goldsteinova:** Molči. K vsemu, kar storim, samo prikimaj in bodi nečak, kakor jaz hočem in potrebujem. Ne kvari mi »kšefta« in ne splaši mi teh mladičev.
- Loewenberg:** Molčim, tetka, in bom tudi nečak. Toda, za šampanjca boš dala, da utrdiva najino bližje in naglo prijateljstvo, velja, kaj-ne?
- Goldsteinova** (mu poda roko): Velja.
- Loewenberg:** Velja, Sara, Sarica, Saraj-teta, tetka, Tante, in kako še? (poskakuje po sobi.)
- Goldsteinova:** Tihó, Previden bodi! Da ne prideva v luknjo, namesto na Dunaj. Tihó! (Žuga s prstom.)
- Loewenberg:** Jaz pravim, trgovanje je trgovanje, »kšeft je kšeft«. Saj govore in shodih in v knjigah pišejo, da je baje človek le boljša in bolj razvita žival. Zakaj bi torej ne mogel in ne smel z ljudmi trgovati? Je-li kšeft vobče kaj slabega?
- Goldsteinova:** Nikar ne vprij!

Loewenberg: Resnica je, sveta resnica, kar pravim. Če se sme tako pisati v knjigah in na shodih tako govoriti, smem potemtakem tudi jaz tržiti, s čim in kakor hočem. Nema stvar in človek sta po tem naziranju taisto. Ali ne? Jaz trgujem brez ozirov, da je le dobiček iz tega. Basta!

Goldšteinova: Ne tako glasno! Tudi stene imajo ušesa.

Loewenberg: Si pač ženska, imaš dolge lase, pa kratko pamet.

Goldšteinova: Boljšo pamet ko ti. Beži vun in vpij na ves glas, da te zgrabijo brez truda.

Loewenberg: Daj mi še, da se napijem, Sarica, Tante, tetka, Saraj, daj,

Goldšteinova (odločno): Nič. Po obedu odidem; da si mi trezen in v redu. Od drugih bi jih dobila pod nos, da te nisem opominjala.

Loewenberg: Ti si mojster, ti se spoznaš na vse. In jezik imaš kakor meč. Ampak piti, piti mi še majčkeno daj, Sara, Sarica, tetka.

ČETRTI PRIZOR.

Majda, Krajnikova.

Goldšteinova: A, naše punčke so že nazaj? Pridita, golobčka, pridita!

Loewenberg: Srečno došli?

Goldšteinova: To bi bila nesreča, ako bi vaji kje zgubila. Kaj bi rekli dedek, Majdica?

Majda: In kje bi me mogle najti tako pridno gospo in tako vrlega gospoda.

Loewenberg: Ančka, ste lačni?

Krajnikova: Jed mi še na misel ne pride. Vesela sem, da imam tole Majdico.

Loewenberg: Verjamem, taki dve »feš« punci.

Goldšteinova: Kakor dva popka.

Majda (se smeji): Ki pa tudi bodeta.

Loewenberg (boža Majdo): Glej jo, kako se zna lepo šaliti. (Prime Majdo za roko in jo potegne k sebi): Takoj bi dal Majdici poljubček za to.

Goldšteinova: Artur, ti si razposajen! Majda, kar vsekaj ga, če ti ne da miru.

Loewenberg (spusti Majdo in prime za roko Krajnikovo): Ančka, žalostna očesca imate, zakaj?

Majda: Na mamo misli.

Goldšteinova: Pa saj to ni tako daleč, vendar niste Bog ve kje za morjem.

Loewenberg: In potem tako lepo mesto. Kako veselje bote imeli, ko bote kmalu mami lahko kaj poslali domov iz službe. (Jo vščipne v lice, Krajnikova odskoči, zakrivajoč si obraz.)

Goldšteinova: Artur, daj mir! Čas je, da gremo k obedu, otroci, pojdemo doli. Artur, ob treh se odpelješ z brzovlakom.

Loewenberg: Kakor vam ljubo tetka.

Goldšteinova: Jaz odpotujem ob petih in dvajsetpet minut, doma na Dunaju se snidemo. Idite, otroci! (Dekleti gresta naprej, tiho Loewenbergu): Potovati morava ločeno, da ne vzbudiva sumnje, razumeš?! In pazi in oprezen bodi!

Loewenberg: Nič se ne boj! Pa na šampus ne pozabi!

Goldšteinova: Doma na Dunaju ga dobiš, kolikor boš hotel. (Gredo.)

— ZAVESA. —

Tretje dejanje.

Dunaj. (Bogato opremljena soba.)

PRVI PRIZOR.

Loewenberg, Goldšteinova.

Loewenberg (veselo): Tako smo le srečno dospeli domov. Policija nič ne ve.

Goldšteinova: Kaj policija! Pač pa tista ženska od »kolodvorskega misijona«! Tako čudno me je gledala. Kar trikrat se je za menoj obrnila.

Loewenberg: Nemara si se tudi ti obračala?

Goldšteinova: Seveda.

Loewenberg (poskoči): No ja, si pač ženska. Kaj čuda, da si tako bedasta. Ženska, dolgi lasje, kratka pamet. Kako lahko bi ona uganila, da se je bojiš. Ob taki priliki moraš stopati odločno, strumno, pogumno, in če bi kdo le količkaj črnil, moraš biti še bolj drzna. Potem se ti nihče ne bo upal približati. O, še mnogo pouka si potrebna glede naše svetovne trgovine.

Goldšteinova: Ne godrnjaj in pij! Šampus je dober.
Loewenberg (pokuša): To ni šampus, pač pa dobro, izborno moselsko. A nič ne de. Na tvoje zdravje, Sara!
Goldšteinova: In na tvoje! Da bi nama trgovina vedno uspevala, kakor zadnjič, tako vsikdar. (Pijeta.)
Loewenberg: Dobro, izborno. Torej kaj?
Goldšteinova: Hočeš kupiti?
Loewenberg: Z veseljem. Hamburg, Bremen, Budimpešta, hočejo lepih eksemplarjev.
Goldšteinova: Majda bi bila primerna, kaj?
Loewenberg: Koliko hočeš za njo?
Goldšteinova: Počakaj, takoj pride, preoblečena in nakičena, potem.
Loewenberg: Vražja ženska.
Goldšteinova: Kšeft treba razumeti, kaj hočemo?!
Loewenberg: Prodaj jo takoj, ne čakaj, da pridejo še drugi kupci.
Goldšteinova: Čim več kupcev, tem večji izkupiček.
Loewenberg (pije): Toda ceno mi moraš nastaviti človeško.
Goldšteinova: Pri »kšeftu« se neha znanje in prijateljstvo.
Loewenberg: Ampak, tetka!
Goldšteinova: Licitiraj kakor drugi, naženi zelo visoko. Veš, da ti bom potem dala kak groš, ako naženeš ceno do primerne višine. Razumeš?
Loewenberg: Živijo Sarica! Tako bova lepo skupno »kšeftovala«. Vedi, da te jaz, Artur Loewenberg, ne bom zapustil, kadar boš ti v stiski in zadregi. (Trčita in pijeta.)
Goldšteinova: Tisoč kron hočem za Majdo.
Loewenberg: Ne vem, mogoče, v najboljšem slučaju.
Goldšteinova: Le pridruži se, in šlo bo potem samo. in drugi dobe korajžo. Boš videl, Stern in Froh bosta kakor obsedena.
Loewenberg: Kaj pa naj jaz storim s svojim plenom?
Goldšteinova: Isto, kakor jaz. Punca je čedna. Oblečem jo, načešem in potem licitiraj. Jaz ti naženem in prisilim še druge do znatne višine.
Loewenberg: Sara, s teboj bo zlat »kšeft«.
Goldšteinova: Vidiš, da ne potrebujem več nikakih lekcij v zvitosti.
Loewenberg: Res je tako. (Potegne iz žepa pisma.) Tu imam nove dopise iz Buenos Aires v Južni Ameriki, tu iz Rusije, dva iz Trsta, dva nova iz Bremena, dva iz Londona.

Goldšteinova: Toliko deklet rabijo!
Loewenberg: Povpraševanje je veliko. Kmalu bo treba zopet dol na jug po nekaj novih služkinj. (Poči s prsti.)
Goldšteinova: Na štajerskem, Koroškem, Kranjskem, po Primorju in Horvaciji se dobro trguje. Tam se dajo take stvarce lahko in poceni vloviti.
Loewenberg: Kakor hitro vidijo ti ljudje desetak, ti dajo dekle v službo in sveto verjamejo, da je dobila krasno mesto in malo dela. Hahaha.
Goldšteinova: Vidiš, bedasto zaupanje teh ljudi je zlati rudnik za naše »kšefte«.
Loewenberg (sega v žep): še neke dopise moram imeti. Pardon, gori jih imam.
Potrpi moment! Takoj bom nazaj. Oprosti, Sara.
Goldšteinova: Le idi! Morda je tudi v njih povpraševanje po kaki gazeli, levinji, golobici, srni.
Loewenberg (med vratmi): Ali tigrici. (Odide.)
Goldšteinova (hodi semintje): Tako mila mi sreča še nikoli ni bila. Tisoč kron pridobim, pa s tako lahkoto. Brez velikega truda in nevarnosti. Loewenberg je dober družabnik. Čez mesec dni moram zopet na jug, med Slovence, da mi bo mogoče še naprej voditi trgovske posle. Treba izrabiti čas, dokler je tako povpraševanje. O, lep kapitalček bo, lep! (Zvoni). Moram Mici poklicati.

DRUGI PRIZOR.

Mici.

Goldšteinova: Tako, Mici, si že gotova?
Mici: Sem milostljiva, obe sem okopala in jima nadela nove obleke.
Goldšteinova: Majdi si dala modro?
Mici: Da.
Goldšteinova: Lase si uredila?
Mici: Lepo sem jo počesala.
Goldšteinova: Kaj pa bisere na vrat?
Mici: Tudi, milostljiva.
Goldšteinova: In ji nisi ničesar izblebetala, kje je in kaj bo iz nje?

Mici: Niti besedice.

Goldšteinova: Saj veš, kaj bi dobila. (Ji žuga.)

Mici: Samo enkrat sem to storila, da sem nekaj izblebetala, od takrat ne črhnem besedice več.

Goldšteinova: Zato dobiš zopet obleko, pa lepo.

Mici: Naj tudi te punce nekaj izkusijo. Jaz sem že dovolj izkusila.

Goldšteinova: No, kaj? Ali nisi zadovoljna?

Mici: Niti ne vem. Zdaj mi je že vseeno. Kdor s psi je, mora tudi lajati z njimi.

Goldšteinova: Pa se ti to lajanje dobro izplača, mar ne?

Mici: Kaj hočem? Domov ne morem, delati nočem več, torej mi ne kaže drugega nego tukaj ostati in lahko življenje živeti. (Se drzno smeji.)

Goldšteinova: Da ti le ugaja, to je glavno. Napij se!

Mici (pije): Naj živi Frau Goldštein!

Goldšteinova: Pa da mi boš molčala! Niti besedice komu! Saj veš, korobač gosпода Loewenberga zna dobro svojo pesem.

Mici: Ves teden sem takrat ležala radi tega, kakor ubita.

Goldšteinova: Pij še! (Mici pije.) Ampak jezik za zobmi! Tisto Majdo mi privedi sem! (Mici odide.)

Goldšteinova: Vsak, kdor prodaja, hvali in olepšuje. Tudi kmet, kadar žene na sejem. Ha, ha, ha, »kšeft je kšeft.« Kmet prodaja konje, svinje, goveda, jaz pa, (se tiho okrog ozira), jaz pa dekleta. (Hodi gorindol.) Kapitalček raste. O, ne bo se treba odredi kopališču, ne toilet, ne teatru, o, pošteno hočem užiti to življenje. (Pije.) Samo spretno in zvito. Kšeftariti, kjer se da.

TRETJI PRIZOR.

Mici, Majda.

Goldšteinova (poskoči): Tako, moje drago dete, moja deklica, pojdi sem, pojdi! Tule se vsedi. Kakor rožica si.

Majda: Draga gospa.

Goldšteinova: Nič se ne boj. Kakor doma, otrok, kakor doma. Viš, kako te imam rada. Mici, kaj-ne, da je pri nas dobro in fletno.

Mici: Včasih.

Goldšteinova: Zlatka, tako te imam rada, kakor bi moja bila.

Mici (proti gledalcem): In v kratkem te prodam kakor ubogo živinče.

Majda (ji hoče poljubiti roko): Sam Bog naj jim to poplača!

Mici: Revica, zahvaljuje se za suženjstvo.

Goldšteinova: Pusti roko, pusti, Majdica. In tudi Boga pusti. Tako si že lahko spoznala, da imam dobro srce, kaj-ne?

Majda: O, ko bi tole naš dedek videli!

Mici (zase): Siromak, razjokal bi se.

Goldšteinova: Saj se mu lahko ob priliki pokažeš, da bo videl, kaka sreča te je doletela.

Mici (odhaja): Ko bi mogla tej deklici kako pomagati odtod, da bi prišla iz tega pekla. Ali kako?

Goldšteinova: Le ubogaj, otrok, in molči kakor štor, pa bo dobro. Veš, semkaj prihajajo večkrat moji nečaki in njihovi tovariši; poskočni so in nekoliko razposajeni. Saj veš, mladi ljudje. Radi se pošalijo, dovtipni so. A to naj te ne preseneča. Tu na Dunaju se na to ne gleda.

(Dalje prihodnjč.)

Pomenki med sabo.

Razgovori z gospo Selmo.

Odgovori na pisma.

Kongreganistinja. Tvoja pritožba, da v Vaši cerkvi pojo po blagoslovu tudi Marijine pesmi, četudi Ti misliš, da bi smeli peti samo evharistične, ni utemeljena. Že večkrat so razni nabožni listi razpravljali tudi v tem vprašanju, pa so prišli do sklepa, da je to povsem v redu. Neki nemški škof, ki so ga vprašali, če je to dopustno, je

jako primerno odgovoril: »O seveda, saj sta se Jezus in Marija prav dobro razumela!« Mislim, da je to tudi za tvoj slučaj merodajno.

Mati. Pritožuješ se, da Tvoj mali, osemletni Mirko nima do Tebe nobenega zaupanja, da pogosto Tvoje pripovedovanje prekine z maloovazujočim vprašanjem: »Če je le to vse res?« — Da z dečkom ni nekaj v

redu, bo najbrž res. Nastane pa vprašanje, odkod to, za takega otroka res nenavadno, nezaupanje? Ali je tu vzrok slaba družina? Ali je morebiti vzrok najbližja okolica? Ali si morebiti tega kriva sama? Pomisli nekoliko! — Ali si se morebiti kdaj v njegovi navzočnosti skrila pred prijateljico, ki Te je prišla obiskat in si služkinji naročila, naj reče, da Te ni doma? — Ali si morebiti kdaj svojemu možu, ki je prišel domov, pripovedovala izmišljeno bajko o Tvojem dopoldanskem delu, malega Mirka pa si, ker Te je v svoji resnicoljubnosti popravljaj, poslala na vrt, pa Te pred tem početjem niso oplašile njegove široko odprte, vse plahe oči? — Ali si morebiti kdaj celo zahtevala od njega: »Veš, tega očku ne bova povedala!?!« — Če se je kdaj kaj takega ali podobnega zgodilo, potem vedi, da si otrokovega nezaupanja sama kriva. Kriva si pa tudi vse njegove razdvojenosti v vsej bodočnosti, ko bo z enakim nezaupanjem sprejemal vsakršno avtoriteto. — Ko prihodnjič zvem kaj bolj podrobnega o tem, se bova porazgovorili, kako in na kakšen način si boš pridobila nazaj njegovo zaupanje. Pravim: priborila, ker to delo bo težko in bo zahtevalo marsikatero žrtev od Tebe. Pozdrav!

Sidonija. Tvoje pismo je samo tarnanje in tožbe. Prav rada Ti verujem, da Ti je na tem, da se, ker si še tako mlada, dobro pozdraviš. Saj še stari ljudje neradi umro, kaj pa še Ti s svojimi 23 leti! Zato Ti svetujem: temeljito se drži zdravnikovih navodil in odredb, ker le na ta način se boš pozdravila. Nikar pa ne verjeml raznim mazačem in skrivnostnim ženskam, ki Ti obljublajo vse mogoče, a Ti predpisujejo stvari, katerim se moraš sama smejati, če trezno premisliš. Seveda pa se moraš tudi pri delu paziti in se varovati zlasti prehlajenja, h kateremu tako nagiblješ. Svetu-

jem Ti, da prečitaš zdravniške odgovore, ki jih prinaša Vigred, ker boš tam našla marsikak pameten nasvet tudi zase. Tudi Vigrednemu zdravniku lahko pišeš in ga vprašaš za svet. Najbolje pa je, da se držiš svojega stalnega zdravnika, ki mu zaupaš in Te pozna. Vsekakor pa poročaj, kako se boš pozdravila!

Klarica. Tvoje pismo, ki si ga tako skrbno spisala, me je potrdilo v mojih mislih, da boš kmalu prav dobra učenka, vsaj iz sloga Tvojega pisma sklepam, da boš zlasti glede izražanja, t. j. spisaja, lahko prva v razredu. Zdaj in kadarkoli imaš čas, ga porabi zato, da prav pridno čitaš. Gotovo imate Klarice tudi lastno knjižnico. Le pridno se je poslužuj!

Sandrina. K spovedi? Seveda in takoj! Spovej še vsega proti četrti zapovedi, ne misli na ljudi, edino na Boga. In kesanje bo prišlo samo od sebe. In k sv. obhajilu, pogosto, če le mogoče vsak dan; pa ne s prazno dušo, ampak do vrha polno kesanja in ljubezni!

Ivana. Zakaj si se rodila? Zakaj živiš? Zato, ker je Bog hotel po svojih večnih načrtih, da Te je postavil v to dolino solz, da Te pa nekoč, kakor ima to v svojih božjih načrtih, vzame iz nje k sebi v neskončno blaženost. Od Tebe pa je odvisno, ali boš hotela sprejeti to njegovo ponudbo, ali jo boš lahkomišelnost zavrgla. To svojo pripravljenost lahko pokažeš z vsem svojim delom, še tako neznatnim, ki pa ni malo in neznatno, če ga vršiš v božjo čast in dobi tako neskončno ceno. Sama vseh teh bojev, o katerih govoriš, ne boš zmogla, ampak se moraš nasloniti na Cerkev, ki Ti nudi celo vrsto nadnaravnih sredstev, katerih varuhinja je. — O samoskrunstvu je pisal v Vigredi že večkrat g. zdravnik. Poišči in čitaj! Pozdrav!

Poročila in dopisi.

Skale pri Velenju. Mogoče ste mislili, da je naša Dekliška zveza zaspala s soncem vred, ki ga tako malo vidimo. Pa prav živahno giblje. Sedaj se res nismo imeli časa oglašati po svetu, ker smo se tako vneto pripravljali na novo sv. mašo, ki jo je daroval 9. julija naš rojak č. g. Lambizar Jurij. Celo zadnji mesečni sestanek se ni vršil.

Sicer se pa vsak mesec zberemo v društveni sobi in poslušamo, kaj nam članice lepega povejo. Najprej zapojemo, potem pa nastopita dve govornici. Vmes je še kakšna deklamacija; na koncu zopet petje. Govorimo pa o vsem mogočem: kako pridno dekle skrbi za lepoto in čistost v sobah, kako naj goji vrt in drugo.

Mogoče bi vas zanimal dvogovor, ki sta ga imeli dve članici pri zadnjem sestanku.

Pogovarjali sta se, kje je bolj prijetno: na sestanku dekliške zveze, ali na — plesu. Sicer pa evo ga!

Minka: Dober dan, Marjana!

Marjana: Bog daj!

Minka: No, kako Ti kaj gre?

Marjana: Prav dobro.

Minka: Veš, Marjana, kaj je novega?

Marjana: Kaj pa?

Minka: Fantje so mi naročili, naj te prav lepo pozdravim in da te moram na vsak način spraviti na veselico, tam bomo »polštertanc« plesali.

Marjana: Kateri fantje pa?

Minka: Korumuznikov Cene, Anjprenarjev Nacek in Borničov Jaka.

Marjana: Kaj ti pride na misel! Da bi jaz šla na ples! Nič drugega nimam od

tega, kakor besede, in tisto dobro ime tam zapravim, ki je več vredno ko ves svet.

Minka: Veš, če ne gremo, se fantom močno zamerimo, posebno, ker sem jim za-
gvišno obljubila.

Marjana: Kaj zato? Ali ne veš, da je stokrat boljša prva zamera, kakor potem deset drugih? Jaz grem veliko rajši na sestanek Dekliške zveze, ki bo danes popoldan.

Minka: Eh, tisti sestanek! Tako je dolgočasen! Dekleta se kislo držijo kakor sonce, kadar mrkne. Kar čez eno drugo bi rade bolj pošterkano hodile, z menoj pa še govoriti nočejo.

Marjana: Meni se pa ta sestanek prav dopade. Vedno kaj novega slišimo in zapojemo.

Minka: No, Marjana, kar zraven mene rajši pojdi!

Marjana: Molči! Povedala sem, da ne grem!

Minka: Dobro! Če ti ne greš, bom pa sama šla. Par moj stovčen, plesala bom pa danes tako, da se bo kar kadilo. Samo enkrat sem na svetu, pa bi še sedaj ne bila vesela; pa še nevarno je, da bi se fantom zamerila, potem se pa še omožiti ne morem.

Marjana: Zdi se mi, da si ti trdoglava!

Minka: Sama vem, kako trdo glavo imam. Ko sem enkrat padla po kamenitih stopnicah, se je ena stopnica okršila, na glavi pa se ni prav nič poznalo.

Marjana: Oh, s teboj se pa še meniti ne morem, ko si tako kopito. Sploh nič ne pomisliš, kaj so fantovske veselice. Mar ne veš, kaj pravi tista pesem:

»Dekličice, devičice, ve fantom vse verjamete! Vam bele grade obetajo, pa črne kajže nimajo.« Zato nič drugega ne rečem, da te še pač pamet ni došla in te tudi ne bo!

Minka: Dobro vem, da me še ni pamet došla, pa me tudi ne bo, ker sem jaz čisto prehitra; upam pa, da me bo srečala, ker me dohiteti ne more.

Marjana: Čeravno bi te pamet srečala, ti bi jo gotovo ne videla, ker si preveč lahkomišelná.

Minka: Sedaj pa res ne vem, ali si ti bolj pametna, ali sem jaz. Pa saj nimam miru, mi je že zopet nekaj reklo: pojdi, pojdi na veselico, ne veš, kako bo veselo.

Marjana: Oh, Minka, to ni nič drugega, kakor skušnjave hudega duha.

Minka: Nič mi ne moreš očitati. Mislim, da sem jaz boljša, ko ona dekleta, ki hodijo k sestankom Dekliške zveze.

Marjana: Malo domišljava si. Ne poznaš tisti pregovor: »Kdor visoko leta, nizko pade. Tudi za tebe je nevarno.

Minka: No, kaj pa je potem, če nizko padem; dobro vem, da se ne bom udarila.

Marjana: S teboj pa je res križ. Še enkrat ti rečem: za poskušnjo pojdi danes na naš sestanek. Boš videla, kako je.

Minka: Saj bi šla, pa me skrbi, kaj bi rekel Anjprenarjev Nacek, ki me je tako goreče vabil.

Marjana: Naj reče, kar hoče! Tako? Ti se na tistega ubogega Nacka oziraš, kaj bo on rekel. Pomisli rajši kaj bo pa Marija rekla, ki je dala svojega Sina, da bi rešil tvojo dušo. Ti si pa tako nehvaležna, da hočeš svojo dušo prodati hudobnemu duhu za tako minljivo posvetno veselje. Kar pojdi z menoj!

Minka: No, naj pa bo! Bom vsaj videla, kakšna so kaj dekleta pri Dekliški zvezi.

Marjana: Na svidenje! Le gotovo pridi!

Pismo iz Berlina.

Pred nekaj dnevi ste mi poslali vse številke letošnje »Vigredi.« Hvala Vam za to! V 5. številki sem opazil tudi svoj člančič »Šola za neveste«. Hvaležen sem Vam, da ste ga sprejeli. Toda še več! Saj pišemo marsikaj, pišemo, pišemo, pišemo, a večina pisanja ostane na papirju. Jaz pa sem z »Vigredjo« vred sprejel tudi obljubo, da mislite s prvim tečajem za neveste — že to jesen pričeti. No, to je prava beseda! Torej ne samo pisanje in izgovarjanje, ampak dejanje! To je nekaj, da je kaj z rokami prijeti! Hvaležen sem Vam, da ste to misel tako za resno vzeli in da ji hočete dati življenja. Nisem si skoro upal misliti, da bo misel o šolah za neveste, ki sem jo že dolgo nosil v svojem srcu, v doglednem času postala dejanje. Državne šole za neveste seveda ne bo še kmalu; a da bo zasebna, tudi to, je nekaj. — Radoveden sem, kako se Vam bodo kaj neveste odzvale na Vaše vabilo. Po moje bi se nobena ne smela poročiti, ako ni te šole obiskovala. No, da pride do tega, bomo še malo čakali. Pa tudi to utegne še priti. Saj ne samo rojstvo, ampak vzgoja pravzaprav človeka napravi šele človeka.

Druga vesela stvar, o kateri sem bral v »Vigredi«, je »Društvo za varstvo deklet«. Porodilo se je iz Kolodvorskega misijona. Glejte, kako lepe sadove rodi Kolodvorski misijon! Težave so bile spočetka s tem misijonom, ki so mi dobro znane. Boriti se je bilo treba, da ste ga mogle vzdržati. A izplača se! Za »Varstvo deklet« Vam kar čestitam. Kako potrebno! O tem sem se posebno prepričal — ko bi že sicer ne bil vedel — ko sem hodil po južnovzhodnih mestih Jugoslavije: Zagrebu, Belgradu in drugih. Lansko poletje, ko sem se udeležil treznostnega kongresa na Cetinju, sem nalletel na slovenska dekleta v Dalmaciji in Črni gori. Saj na potu po Jugoslaviji skoro pri vsakem koraku zadeneš na slovensko deklet. In še vedno bolj se bodo vsipale doli. Če pa že domači kraji za dekleta niso brez nevarnosti, koliko bolj od domačega krova tako oddaljeni! In v takih razmerah! Jaz bivam tukaj v diaspori in vem, kaj je dia-

spora. In okoli Berlina je naseljenih vse polno Poljakov. Skoro vsako tretje, četrto ime je poljsko. In kaki so ti Poljaki?? No nekaj prav dobrih. Večinoma pa se — ko so bili doma tako globoko verni — tukaj versko popolnoma zanemarijo. Kjer pa ni vere, tudi morale ni. Za žensko — pa naj bo že kakršnakoli, samo da je — ti je dekleta, če ni posebno trdna, takoj pripravljena dati svojo vero. Tako je tukaj, tako doli pri Vas. — Ko bi bilo le mogoče v Varstvu deklet vsa ogrožena dekleta kolikor mogoče zajeti! A to je težko. Tako brezskrbno, brez vodnika, brez nadzorstva, na slepo srečo kot tičice se spustijo dekleta v širni svet! Kdo jih ima v evidenci? Kdo ve zanje, kje so in kako se jim godi? Samo v Zagrebu in Belgradu imajo svojo organizacijo, imajo tudi streho, kamor se lahko v sili zatečejo; drugod živi vsaka zase, vsaka sama sebi prepuščena. Kako je mogoče vplivati nanje? Premišlujte o tem, cenjene članice krščanske organizacije, premišlujte! To je **Vaše veliko apostolstvo.**

Tretja stvar, ki je v »Vigredi« vzbudila mojo posebno pozornost, je slika v 4. številki. »Sprevod mladenk svetega Grala«. Jaz sem te mladenke videl. In lepo jih je bilo videti! Pomislite! Cel tisoč deklet je prišlo iz daljne Holandske v Berlin. Vozile so se najmanj petnajst ur sem in ravno toliko nazaj, da obiščejo tu svoje sestre in jim dajo novega ognja. In kakšna so ta dekleta! Le pogledajte jih na sliki! Vsaka s svojo zastavo in kako veliko! In kako pogumno jo nosi! Z nekim svetim ponosom. Nekaj viteškega imajo na sebi. Kakor same device orleanske. In res tak duh jih prešinja: duh skoz in skoz katoliški, duh odločnosti, svete bojevitosti. Svet za Kristusa osvojiti, to in nič manj je njihov ideal, za katerim stremijo z vso sveto silo.

Cela armada, 1200, jih je korakala z zastavami po protestantskem Berlinu. In Berlin, kjer težko kaj zbudi pozornost, je pozorno gledal ta dekliški junaški sprevod. Zvečer pa so se zbrale v največji berlinski dvorani, Sportpalast, kamor gre do 20.000 ljudi. In toliko nas je bilo tudi ta večer zbranih. Povabile so nas k svoji predstavi.

Kaka predstava! 1200 sodelujočih! Take igre še nisem videl. Ogromna, impozantna, bujna, živahna, mogočna, očarujoča. Igra nosi ime »Rorate! — Rosite!« in ima tri velike dele. Dekleta so nastopala v raznih velikih skupinah, po sto do dvesto v eni skupini, vsaka skupina v drugi barvi. Skupina brezupnih, skupina upajočih, skupina prerokov, skupina angelov, skupina pastirjev, skupina ljudstva. In kako so deklamirale! 1200 glasov naenkrat, krepko, odločno, navdušeno. Polne so svetega ognja za Kristusa-kralja in njegovo kraljestvo.

Kupil sem si besedilo igre. Hotel sem že takrat — to je bilo 8. januarja — o tem pisati v »Slovencu«, besedilo pa poslali svojemu prijatelju Jožetu Ošabnu. Če ga poznate tega mojega prijatelja Ošabna? On zna dobro verze kovati, preobrnil je celo Dantejevo božjo komedijo, nebesa, vice in pekel z vsem, kar je notri, za slovenski jezik, in sem mislil, da bi preložil tudi to. A »Slovenec« tako počasi prinaša moja Berlinska pisma, da sploh nisem prišel do tega, da bi bil pisal o tem. Zato pa danes Vam nekoliko poročam o tem; s svojo sliko v »Vigredi« ste me na to spomnile. Obnem Vam pošiljam tudi besedilo igre svetega Grala. Morda jo pa Vi izročite gospodu Ošabnu. Veste, saj ni tako strašno ošaben, da bi se mu ne smele upati približati se, samo piše se tako. Pa tudi ne vedno, v krstnih bukvah je drugače zapisan. Morda se ta Ošaben toliko poniža, da Vam to lepo igro posloveni in jo potem najprej priobčite v »Vigredi«, potem pa jo poskusite uprizoriti. Saj Slovenci nimate preveč nabožnih iger; ne, prav manjka Vam jih. Kje in kako jo boste uprizorile, ne vem; v Berlinu jo seveda niso igrale na odru, ker na noben oder ne gre 1200 igralcev, posebno če se veliko sučejo in krečejo sempatja; igrale so jo v areni, ki je dolga morda blizu 200 metrov. Pa kjerkoli jo poskusite, to Vam želim, da imate tudi Slovenke tega duha kakor ga imajo dekleta svetega Grala!

Bodite mi pozdravljene žene in dekleta, slovenske in katoliške iz nemškega in protestantskega Berlina! I. Kalan.

V Rožnem domu.

Draga prijateljica!

Prve napisane pozdrave z novega doma! — (Dom sem napisala; če hočeš, besedo še podčrtam, tako zaresno mislim.)

Pa boš morda mislila, da so bile one solze ob slovesu samo hlinjene?

Ali — da sem jokala samo zato, ker me je prevzel trenutek slovesa in me je ganil neutolažljiv jok mojih domačih? Morda bi po tvojem morala biti že vsa onostranska in bi sploh ne smela poznati več čuvstev, ki priklepajo na to solzno dolino pa na vse one, s katerimi me vežejo najiskrenejše srčne vezi.

Vem, da si razumna in zato redovni poklic pojmuješ prav tako resno kot jaz. Zato nisi nasedla onim, ki so šušljali, da je med mlado Lovrinko in nami moralo priti nekaj navzkriž, ker prva od domačih deklet — to sem jaz — odhaja; ali pa — da sem se prav gotovo zanašala na kakšnega fanta, ki pa je sedaj peljal drugo pred oltar in zato iz užaljenega samoljubja hočem postati nuna. Ali so rekli in uganiли še kaj drugega? Saj je svet vendar tako iznajdljiv in vseveden!

Le enega niso videli in niso mogli vedeti, ker je bilo tisto moja prelepa skrivnost: kako dolgo je že Gospod klical in vabil ... Saj bi ti ne znala povedati, kako lepo je bilo vsa ona težka leta. Na vseh svojih potih sem Ga srečavala, nikakor nisem mogla preslišati Njegovega klica. Zato sem bila lahko vedno vesela v dekliški družbi in prijazna z vsakim poštenim fantom: saj sem že zdavnaj izbrala in mi zato ob nobeni priliki ni bilo treba loviti in pričakovati zemškega ženina. Le dobra sestra sem hotela biti vsem mojim ljubim tovarišicam in tovarišem ves čas, dokler sem bivala med njimi. Srce pa je bilo drugod.

Zakaj ti vsega tega nisem povedala, tako si mi očitala ob slovesu. Morda boš nekoč, ko boš tudi ti vedela za svojo skrivnost, sprevidela, da to ni bilo mogoče. Zdelo se mi je, da bi ne bilo nič več lepo, ako bi vedel še kdo razen Gospoda in mene. Pač, nekomu sem le morala še povedati: domačemu g. župniku, svojemu spovedniku. Duhovni gospod me je krstil, me učil v šoli in me videl doraščati; poznal me je iz šole in iz cerkve in razmere v naši družini pozna kakor nihče drugi. K njemu sem se zatekla po pomoč. Morda pa le moja domišljija hoče, naj grem v samostan. Morda sem le lena in se hočem odtegniti težkemu telesnemu delu, ker bi morda za samostanskim zidovjem le živela lažnejše. Morda je vse to le sebičnost: nase mislim, pozabljam pa na mater, kateri se bo trgalo srce,

kadar bo zvedela za mojo odločitev. Ali pa sem tudi sposobna za redovni poklic? Morda so le domišljave sanje, kako hočem biti dobra in sveta, pa mi je vsaka askeza tuja in vsako trpljenje prehudo. — Vse to sva prešetala z duhovnim vodnikom, preden je odobril moje želje.

Sedaj sem že v varnem zavetju. Slutim, da bi mi ti stavila tisoč vprašanj, ako bi se mogli pogovoriti med štirimi očmi. Upam, da ti bom najvažnejše lahko povedala tudi v pismu.

Srečna sem, prav tako srečna, kakor sem pričakovala in upam, da nikdar ne bom razočarana. Kako pa mi more biti drugače, kakor dobro, če že zdavnaj prosim samo eno: »Zgodi se Tvoja volja!« — Po božji volji je bilo slovo od domačih tako hudo, da sem prve dni samostanskega življenja samo počivala in nisem vedela in mogla prav nič povedati v molitvi pred tabernakljem. In sedaj, ko je minilo od onih dni že pet kratkih tednov? Vsak dan sproti se mi zdi kot prelep dar iz Gospodovih rok: kakor bo On hotel, takšen naj bo. Najljubše neveste gotovo najbolj odlikuje, a Njegova odlika v tej dolini pregnanstva sta križ in trpljenje. Ali bom vredna, ali bom znala nositi? Sama sem slabotna in brez moči; prosim te zato le eno, da moliš zame in z menoj, da bom vsak hip spoznavala sveto voljo božjo in jo vedno zvesto spolnjevala. Da bi jo znala najbolj takrat, kadar bo najhujše in bo najbolj bolelo!

Pozdravljam Te — zate še vedno
Lovrinova Ančka.

Kuhinja.

Kuhana jabolka 1. Jabolka obelimo, jih razrežemo v osmine, odstranimo peške, jih nahitro splaknemo, denemo v posodo, zalijemo samo do polovice z vodo ter jih pokrijemo. Dodenemo košček cimeta ali limonine lupine. Ko so mehka, jih stlačimo z leseno žlico in končno pridenemo količino sladkorja.

Kuhana jabolka 2. Jabolka operemo, razrežemo in jim odstranimo peške. Denemo jih z lupinami vred v posodo, pridenemo

vode, košček cimeta in jih mehko skuhamo. Potem jih pretlačimo skozi sito in pride-nemo sladkorja po okusu.

Kuhane hruške (sveže). Hruške natanko obelimo in jih podolgem enkrat prerežemo, odstranimo peške in načeta mesta. Potem jih hitro operemo, spravimo v posodo ter jih zalijemo toliko, da jih voda pokriva in pristavimo s koščkom cimeta in potrebnim sladkorjem k ognju. Ko so kuhane, jih lepo razvrstimo v skledo, ostalo vodo, pa lahko vezemo s krompirjevo moko ter jo pustimo še enkrat zavreti, potem pa pride-nemo nekoliko vina ali tudi samo žličo je-siha in to omako zlijemo na kruške.

Dušena jabolka. Drobna jabolka opere-mo, odstranimo muho in jih v trohi suro-vega masla ali masla ali tudi samo v ne-koliko vode dušimo. Po okusu pridenemo košček cimeta. Ko so mehka jih razvrstimo v skledico in potresemo s sladkorjem.

Jabolka s krompirjem. Krompir na tan-ko olupimo, operemo in denemo v vodo kuhati, ter ga kuhamo toliko časa, da je napol kuhan. Potem ga odcedimo, nekoliko zalijemo z vodo in položimo nanj olupljena, oprana in v osminke razrezana jabolka. Vrh jabolk položimo tudi še primerno koli-čino presnega masla. Ko je krompir in jabolka kuhano, zmešamo oboje in dodamo nekoliko mleka in po okusu tudi sladkorja. Namesto jabolk lahko vzamemo tudi svežo rabarbaro. Kako leto se prigodi, da je zelo malo jabolk, pa še tista so draga. Za taka leta naj bi se vsaka gospodinja oskrbela s suhim sadjem, ki ga potem na enak način lahko porabi kakor surovo.

Vprašanja iz gospodinjstva.

Kako se hranila pokvarijo. Okvara živil se povzroči s tem, da se nanje ali vanje nasedejo kali gnilobe in se na njih in v njih tisoč in milijonkrat razmnožijo. Te kali pre-naša prah v zraku ali pa tudi dotikanje. Ta potek se tudi še pospeši s toploto, ovira s hladom, prekine pa ga večkrat temeljito snaženje.

Ako se pokvari beljakovina, postane hra-na ne le neužitna, ampak tudi škodljiva. Prično se namreč razvijati močni jedilni strupi, ki morejo povzročiti tudi smrt. Mi-slimo le na pogosta poročila, da se je ta ali oni zastrupil s staro ribo, ali pokvarjeno klobaso ali prestaro in zato pokvarjeno kon-zervo. Razkroj beljakovine se javlja z ne-prijetnim duhom, z izpremembo barve, s tvoritvijo plesnobe, s kislim okusom in po-dobno. Meso, ki se je na ta način pokva-rilo, izgubi svojo svežo barvo in postane bledo. Ribe, ki niso več sveže nimajo več rdečih škrg. Pokvarjena slanina se pre-veče z zelenkasto barvo. Pogosto se to kmalu tudi pokaže z oživitvijo drobnih li-čink, črvčikov. Gospodinja, ki kupuje kon-zerve, naj bo vedno pozorna na take kon-zerve, ki jim je pokrov vzdolben in so zara-

di tega zelo sumljive. Juhe in sočivje, ki se je skisalo, se ne sme več rabiti za pre-hrano, pokvari tudi živalsko krmo, ako ga je večja množina.

Da obvarujemo meso pred okvaro in ga obdržimo dalje časa porabnega, je priporo-čati, da ga hitro na zunaj opečemo ali vsaj polijemo z razbeljeno mastjo. Večkrat tudi pomaga, da ga vtaknemo nekajkrat v vrelo vodo, ali da ga vložimo v navadno ali pinjnje mleko. Na ta način se zapro vse luknjice in je beljakovina pred zuna-njim zrakom obvarovana. Večkrat tudi sli-šimo da ga ta ali ona gospodinja zavije v prtiček, namočen v kis, ali v žive kopri-ve, sliši se tudi, da ga ponekod zavijejo v ruto, ki so jo potresli z zdrobom lesnega oglja. Seveda ga je po vseh teh procedu-rah treba oprati, preden ga rabimo. Če meso ni povsem dobro, ga lahko za nekaj minut položimo v vodo, v kateri smo raz-stopili nekaj zrn manganokislega kalija: če meso povzame rdečo barvo je to zna-menje, da je nevarnost odstranjena. Zato ponavljamo to proceduro toliko časa v sveži vodi, dokler ne ostane rdeča barva v vodi. Na ta način izgine ves slab duh iz mesa. Preprostejši način za odstranitev slabega duha iz mesa je tudi ta, da kos mesa, ki ima že slab duh hitro povlečemo skozi pla-men na štedilniku in to tolikokrat, dokler se ni odstranil ves slab duh. Več kot tri-krat tega ne bo treba storiti. V kolikor se je meso okadilo, ga je treba potem sprati v vodi.

Kako spravljamo hranila. Za shranje-vanje jedi nam najboljše služi poseben in oddeljen prostor, jedilna shramba. Ta mora biti svetla, zračna, hladna in suha. Sve-tla, ker je svetloba sovražnik marsikaterih bolezenskih kali, zračna, ker je vlažen duh zelo slab, a se prav posebno rad oprime jedi, hladna in suha, ker je nizka tempera-tura in suhota velika ovira za razvoj gni-lobnih kali. Pred vsem moramo jedi obva-rovati pred muhami. V ta namen nam slu-žijo posebne omarice iz goste žične mre-žice ali pa iz istega materiala izgotovljene polkrožne posode tako imenovani »žični zvo-novi«. Poleg tega, da muhe svoja jajčeca ležejo v meso in napravijo črvički meso ne-užitno, so tudi še muhe prenašalke mnogih bolezenskih kali. Če pomislimo samo, da se posedajo na razkrajajoče se snovi iz hle-vov, stranišč, smetišč in gnojnih jam ter se vsedajo v kuhinji in shrambi naravnost na jedila, pa bomo spoznali, da je neobho-dno potrebno, jedila varovati pred muhami.

V mnogih večjih gospodinjstvih porablja-jo tudi ledeno omaro za shranjevanje jedi. Taka omara pa je draga in tudi sitna za shranjevanje. Tudi nimamo od nje toliko resnične koristi, kakor človek na prvi po-gled misli. Res je, da se ohranijo jedi hla-dne in je zaradi tega tudi okvara zabran-jena vendar ne popolnoma odstranjena. Vprašanje zase je tudi to, da se take omare

rade navzamejo duha kake jedi ter ga preneso na drugo jed. Misliti pa moramo tudi, odkod dobivamo led ker ni izključeno, da umazan led tudi prenaša bolezenske kali. Z vso odločnostjo moramo zato zatrditi, da gospodinja le v izjemnih slučajih uporablja ostanke, ki jih je shranila na primernem mestu, važnejše je, da s svojim gospodinjskim darom ostanke prepreči.

Spravljanje zelenjave v jeseni.

Zelenjava in sadje se lahko na razne načine spravi. Zelenjavo navadno spravljamo na tele načine: 1. s tem, da jih zakisamo s tem, da jih spravimo v sol, n.p.r. stročji fižol, kisló zelje. 2. da jih sušimo, večkrat tudi stisnemo v kepe. Pri tem izgube nekoliko svojega prvotnega okusa in duha, vendar ohranijo vse sestavine svežega sadja. 3. da jih zapremo v kozarce, ki jih potem izpostavimo hudi vročini, da na ta način uničimo kali vrenja ali gnilobe. Ta način imenujemo steriliziranje. 4. da jih vlagamo v jesih, olje, sol ali sladkor.

Sadje si ohranimo za poznejšo porabo: 1. da ga vložimo v močno raztopino sladkorja, kar je zelo znan in star način konserviranja. 2. da ga sušimo; suho sadje je v svetu velik trgovski predmet in je za prehrano velikega pomena. 3. da ga vlagamo v kis. 4. da ga vkuhavamo, kakor sadne odcedke, marmelade.

O vkuhavanju sadja, bodisi kot sadni odcedek ali marmelada, je Vigred že večkrat pisala. Opozarjamo naše čitateljce, da si zberejo julijske, avgustove in septemberske zvezke prejšnjih letnikov, ter iz njih prečitajo, kar spada v to poglavje. Naj pa bi ne bilo gospodinj, ki bi si ne pripravila za čas bolezní ali za zimsko dobo vsaj nekaj zelenjadi in sadja, v tej ali oni obliki, da ga ob teh časih vzame v roko in postreže z njim svoji družini. Na ta način tudi zelo lahko izpreminja jedilne liste v tistih časih, ko ji vrt ničesar ne nudi, družina pa vendar čaka, da bo dobila kako izpremembo na mizo.

Vprašanje.

Kot naročnica Vigredi prosim odgovora, kako se perejo, skrobijo in likajo trdi ovratniki moških srajc ali kaj sličnega. Rada bi to delala doma in bi morebiti manj stalo, kakor pa če dajem v mestno pralnico. Morebiti bo marsikateri čitateljci prav prišel odgovor, zlasti takim, ki ne stanujejo blizu mesta in le težko pridejo do mestnih pralnic. Marija L. Š. P. Celje.

(Odgovor prihodnjíč.)

Vprašanja iz zdravstva.

N. D. Noge so Vam postale pred nekaj leti po stegnu rdeče; najbolj tam, kjer vas čevlji stiskajo. Svetujem Vam, da čevljev ne prevezujete preveč trdo, da se varujete ozeblíne, sicer Vam bodo te temno modre lise postajale večje. Zima in tenke nogavice so ženskam takih peg, ki jih bodo imele za spomin, precej pripravile.

Nahodna služkinja. Nahod, glavobol in neznosen smrad iz nosa Vas mučí! Z domačimi zdravili si hočete pomagati. Če ni ozaena, takozvana bolezen v Vašem nosu, to Vam more le specialíst dognati, potem bo lepe vreme, ki se sedaj obeta to stanje zboljšalo. Bodite veliko na zraku, na soncu, hodite bosí po soncu in ogibajte se prahu in sob.

Zlati venec. Lasje vam rastejo po nogah, rokah in pod nosom, radi bi se iznebili tega stanja. Rast las po telesu, zlasti pod nosom je v zvezi s produkcijo soka notranjih žlez v našem organizmu, ki je kakor se vidi pri Vas drugače, kot pri drugih ženskah. Če Vas preveč moti — nekatere to kar pustijo — potem se lasje lahko odpravijo z elektriko v kliniki ali pri specialístu za kožo. To ne škoduje. Tudi nek drug način odprave las eksistira.

Ortne. Če deklet z redno periodo slabi, je naravno nek vzrok, ki ga deklet kmalu zazna in če se belo perilo pridruži, je to koj v zvezi s to stvarjo. Snaga in toplo umivanje sta pri tem potrebna. Mesečne zavoje, ki so jako praktični, morate imeti pri jahanju. Bolje je pa, da bolj mirujete. Čim bolj boste počivali, prej se boste oprotili te nadloge. — Izraza oči ne da sama šarenica, niti drugo, ampak inervacija (živčno delovanje) vseh delov v očeh, mišíc in celotna mimika obraza, ki potem pokaže duševno stanje. V tem se odraža lepa duša tudi če je telo grdo. V svojem bližnjem se navadimo vedno gledati Božje stvarstvo, Božje delo — Boga vidimo pri tem in tako bomo ljubili tudi take, ki so nam bili do sedaj zoprní in iz Vaših oči se Vam bo odražala lepota lepe duše.

Vigrednica. Srbečica na spolovilu se more edino specialístično (kožni specialíst strokovnjak) obravnavati; odstraniti vzrok je poglavitno. Ni pa vsak zdravnik specialíst za Vašo bolezen. Če ne bo šlo drugače za uspehom: na kliniko, dokler ne bo uspeha.

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naročí 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. Uredništvo in upravníštvo Masarykova c. 12, palača Vzajemne zavarovalnice.

(materinska) številka je gotova 27. februarja. Rokopise, t. j. vse spise pa je moralo uredništvo oddati v tiskarno 10. februarja, da so jih tam stavili, da jih je potem dvakrat popravilo in uredilo, saj pri tem ima uredništvo največ dela. Če torej hočeš da bo tvoj prispevek v marčevi številki, pošlji ga zadnje dni januarja ali prve dni februarja, a ne pozneje takó, da ga ima uredništvo najkasneje 9. februarja v rokah. (Na enak način si izračunaj tudi čas za pošiljanje prispevkov za druge mesece!)

14. Spisi, ki morajo ineti v besedilu slike, naj bodo še teden dni prej v uredništvu, da naroči pravočasno klišeje za slike.

Dobre knjige.

»Med pomladjo in poletjem« zbirka radio predavanj za »Dekliške ure« je prav priporočljiva za obravnavo pri dekliških sestankih. Po mnogih krajih jih prav uspešno rabijo, ker so ob nji mogoči prav mnogovrstni razgovori o življenju in udejstvovanju v njem. Cena Din 10.— Naroča se pri upravi Vigredi, v Ljubljani, Masarykova cesta, 12.

»Mati vzgojiteljica« — vzgojna knjiga, ki jo ima že tisoč in tisoč mater in deklet, je postala prava družinska knjiga. Prav s pridom jo uporabljajo za pouk vzgojeslovja v gospodinjskih tečajih. Naroča se pri

upravi Vigredi, Ljubljana, Masarykova c. 12. Stane Din 16.—

Dekliški oder, šestero zvezkov, vsebuje čez 20 iger s samo ženskimi in dekliškimi vlogami. Za bližnjo jesensko in zimsko sezijo naj si ženska in dekliška društva kmalu omislijo te igre, ker je od nekaterih zvezkov samo še nekaj izvodov v zalogi. Naroča se pri upravi Vigredi; cena na zadnji strani ovoja.

Henoh Arden. Svetovno znana povest v verzih, v Vigredi prvič prevedena v slovensčino. Prelep dar za dekleta. Cena Din 8.—

Iz uredništva in uprave.

Ljubinica. Vaša pošiljatev bo porabna, ker pišete zelo prepričevalno in resnično doživeto. »Žetev« bo pač morala počakati prihodnjega leta, ker v juliju žetev mine, pa je že avgustova Vigred tu. Dobro je, ako se vadite v pisanju pa če tudi vse Vaše stvari ne zagledajo takoj belega dne.

Vera K. Vaša »Osamljena hišica«, pesem v prozi je res proza. Vendar jo bomo skusili ob priliki popraviti in priobčiti.

Skale. Prosimo še takih poročil.

Iva Bajčeva. Vaša pošiljatev bi bila primerna za marčevo številko in jo bomo tudi za takrat spravili. Treba pa bo precejšnje poprave. Kadar boste prihodnjic kaj poslala, pišite samo na eno stran in pa ob strani puščajte precejšen rob. To je potrebno za razne popravke. Na vsak način pa se, kadar imate čas, pridno urite v pisanju in še kaj pošljite, da Vas bomo mogli oceniti.

Gospodična Angela — Mokronog. Vaša dopisnica z vprašanjem, kateri nemški časopis za gospodinjstvo je najmodernejši, je hodila precej časa okoli, preden je prišla na naš naslov. Uredništvo in uprava Vigredi je zdaj že drugo leto na Masarykovi cesti. Vi in seveda še mnogi drugi pa naslavljate svoje pošiljatev še vedno na Ljudski dom in na ta način se pošiljatev, zlasti pa odgovori in razna naročila, močno zakasne.

Pa k odgovoru! Izrazito gospodinjski list moderne smeri je »Neue Hauswirtschaft«, ki ga je ustanovila dr. Erna Meyer v München-u, izdaja pa ga zadnji čas Lotte Weitbrecht v založ. K. Thienemann v Stuttgartu, Blumenstrasse, 36. Izhaja v prvem tednu vsakega meseca in stane četrtletno RM 2.— Naročite ga lahko v vsaki knjigarni. Snov ima razdeljeno takole: Prehrana in kuhinja, Hiša, stanovanje, vrt. Delovna tehnika, Otrok, Prenovitve, Razstave, prireditve, Knjige, Razgovor, razvedrilo, Kuharski zapiski. Opremljen je tudi z mnogimi slikami. Preden si list naročite, si ga lahko ogledate v našem uredništvu.

L. V. — Bled. Pišite, prosim, vsaj čitljivo in nikoli s svinčnikom. Bled, svetovno letovišče, ni kaka zakotna vas, da bi ne bilo mogoče dobiti črnila. Je v vsej pošiljlatvi premnogo napak: stvarnih, oblikovnih, slovniških i. dr., da ne moremo drugače, kakor da Vam prav resno svetujemo: spravite svoje »pesmik za par let, pa se med tem časom izobrazujte po svojih najboljših močeh, ne samo v slovnici, beletristiki, metriki, poeziji, ampak predvsem v pravilnem gledanju v svet. Potem se boste sama smejala svojemu nekdanjemu cinglanju z besedami. Prosimo, da drugič zadostno frankirate.

Dragi Janezi!

Pošiljam Ti pozdrave po novi razglednici Misijske tiskarne! Odslej bom vedno pisala samo na teh razglednicah. So jako lepe in poceni (6 različnih 4 Din). Nekaj jih pošiljam tudi Tebi, da jih boš tudi Ti lahko rabil. — Doma smo vsi zdravi. Jože je že prišel na počitnice. Vsi Te lepo pozdravljamo, posebno Tvoja sestra

Tončka.

Gospod

Janez Brenčič

uradnik

Ljubljana

Miklošičeva 19

Misijska tiskarna je izdala serijo 6 razglednic (pokrajinske in skupinske iz tujega sveta). Cena (tudi po pošti) 4 Din za 6 različnih razglednic.

Naročila sprejema Misijska tiskarna, Domžale-Groblje.

Ako gre za

zavarovanje

pride v poštev le

**UZAJEMNA
zavarovalnica**

v Ljubljani

Miklošičeva cesta 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonove
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »Karitas«

**Zavarujte sebe in svoje imetje
edino pri naši domači
slovenski zavarovalnici**

V založništvu

»Vigredi«

LJUBLJANA, Masarykova c. 12

dobite:

- Vzgojno knjigo »Mati vzgojiteljica« za . . . Din 16.—
Dekliška predavanja »Med pomladjo in poletjem« za
Din 10.—
»Henoh Arden«, povest v verzih, za Din 8.—
Dekliški oder II. zvezek za
Din 12.—
Dekliški oder III. zvezek za
Din 10.—
Dekliški oder IV. zvezek za
Din 16.—
Dekliški oder V. zvezek za
Din 7.—
Dekliški oder VI. zvezek za
Din 7.—
»Vigred« 1929, 1930, 1931, 1932
po Din 25.—